БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫНАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетиргеи

1952 май 20 вторник № 97 (2527)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

ОБЛКҮҮСКОМДА (1 арын).

С. Тушков. — Часкы хову ажылында большевикчи агитация (1 арын).

М. Каваа-Сарыг. — Комсомол эге организацияларынга партийжи удурлуг күштелдирер (2 арын).

Адаандан шүгүмчүлелди кичээнгейлиг дыннаар (2 арын).

П. Амбросов. — Тракторист Тыртын-оолдуң дуржулгазы (3 арын).

Тайбын дээш, социализм дээш (3—4 арыннар).

Бистиң корр. — Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын сагыыр (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Туниста байдал (4 арын).

Школаларга экзаменнерни организастыг, бедик деңнелге эрттирер

Бо хүн бистиң чуртувустуң бүгү школаларында шилчииринiң болгаш доозарының экзаменнери эгелээн. Совет башкылар партия, комсомол организациялары-биле кады өзүп турар салгакчыларны эртемнерниң үндезиннери-биле чепсеглээр болгаш коммунистиг мөзү-шынарга кижизидериниң талазы-биле өөредилге чылының дургузунда чоруткан ажылдарының түңнелдерин үндүрүп, ынчангаш күрүне мурнунга санажылгаларны кылырлар.

1951 — 1952 өөредилге чылы обласка өөреникчилерге ханы, быжыг билиглерни бээри дээш демиселдиң лозунгузунуң адаа-биле эрткен. Қызыл хоорайның, Каа-Хем, Чөөн-Хемчик, Танды районнарның партия организациялары бүгү өөредилге чылының дургузунда школаларның өөредилге-кижизидилгелиг ажылын үндезини-биле экижидер, эртемнерниң башкылаашкынын идея-теориялыг бедик деңнелге чорудар, школачыларның медерелдиг сагылга-чурумун быжыглаар айтырыгже улуг кичээнгейни салып, школаларга биче эвес дузаламчыны чедирип келген. Олар Совет Тыванның амгы эң чугула сорулгаларының бирээзи —областың культурлуг чаартылгазын дүргени-биле шиитпирлээринче башкыларны шын углап шыдаанар.

Сагыш-сеткилди өөртүп, хайындырар хүннер өөреникчилериниң, оларның башкыларының болгаш ада-иелериниң мурнунга ам таварышкан. Могаг-шылаг чок, ак-сеткилдиг ажылдап, бүгү күжүн, методтуг аргаларын бичии салгакчыларның коммунистиг кижизидилгезинге харам чокка берип, экзаменнерге эки белеткеним шыдаан совет башкы бодунуң өөреникчилериниң долу болгаш чиге харыыларын манап турар.

Экзаменнер аңаа бо хүннерде улуг өөрүшкүнү тургузар болгаш шыңгыы шылгалданы онаар, ынчалза-даа, ол Төрээн чуртунуң мурнунга бодунуң хүлээлгезин эки күүсеткенин билир, чоргаары-биле санажыр-даа. Совет патриотизмге, Ленин — Сталинның улуг партиязынга кызыгаар чок бердинип, төрээн чонунга ынакшыырынга болгаш улустарның акы-дүңмалышкы эп-найыралынга социализм чуртунуң аныяк хамаатыларын, коммунизмниң тургузукчуларын өөредир — хамыктың нарын, берге сорулганы канчаар күүсеткениң башкы бүрүзү бо хүнгү экзаменнерден көөр.

Шилчииринiң болгаш доозарының экзаменнери школачыларга ёзулуг байырлалдың хүннери болур. Совет күрүне оларга өөренириниң, эртемнерниң үндезиннерин шиңгээдириниң ыдыктыг хүлээлгезин берген. Совет чазактың, большевик партияның болгаш бистиң башкывыс, коммунизмче оруктуң чырыдыкчызы И. В. Сталинның школачылар дугайында ада ёзунуң сагыш-салыышкыны өөренир хүлээлгени боттандырарынга материалдыг суурну бүрүн хандырган. Ынчангаш долу болгаш өткүт харыы, ханы болгаш быжыг билиглер өөреникчилерниң, оларның башкыларының Төрээн чуртунга эң дээре белээ болур ужурлуг.

Мооң-биле чергелештир, чамдык школаларда, колхозтарда экзаменнерге белеткелдер кошкак эрткенин демдеглевес аргажок. Чижээлээргге, Сүт-Хөл районнуң Киров аттыг колхозта школаның дөрткү клазы ийи эртемниң өөредилге программазын майның 15-ке чедир дооспааны-биле өөреникчилер экзаменнерге белеткенип шыдаваны тодаргай. Мындыг четпестер өске-даа районнарның школаларында эвээш эвес.

Ынчангаш экзаменнер эрттип турарының үезинде өөреникчилериниң өөредилге, дыштанылгазын шын организастаарынче школа директорлары (эргелекчилери), бүгү башкылар болгаш ада-иелер онза кичээнгейни салыры ам-даа негетинип турар. Маңаа хамаарыштыр өөреникчилерге, оларның ада-иелеринге тайылбыр ажылын улам күштелдирип, экзаменнер аразында өөреникчилериниң өөредилге, дыштанылгазын шын ээлчештирери эргежок чугула. Мындыг хемчег болза, өөреникчини боду ажылдап билир чаңчылга өөредир болгаш экзаменге хынамчалыг белеткенип, ону чедиишкинниг дужаап шыдаар эрганы аңаа бээр.

Айтырыгны хынамчалыг номчааш, ылап шиңгээдири дээрге, экзаменге шуут-ла долу харыы бердингени ол деп санап болбас. Ооң-биле кады, школачы бүрүзүнге шиитпирлиг, дидим чорук, бодунуң бодалын шын дамчыдып шыдаар чаңчыл база эргежок чугула. Ынчангаш экзаменнерниң баштайгы хүннериндеи эгелээш, өөреникчилерни боттарының күжүнге идегелдиг болурунга чаңчыктырар херек. Экзаменнер үезинде класстарга өөреникчи бүрүзү-биле тус-тус ажыл соксаан туруп болбас.

Экзамен эрттирип турар кижилер боттарының эрге-хүлээлгелерин ыяк билген турары хамыктың чугула. Экзамен тудуп турган класстың программазындан дашкаар, аңаа хамаарышпас немелде айтырыгларны салырын шуут болурбас херек. Бижимел ажылдарга болгаш аас-биле харыыларга өөреникчилериниң ханы болгаш быжыг билиглерин шын илередири негетинер.

Экзамен комиссияларындан өөреникчилериниң харыыларынга, бижимел ажылдарынга шын демдекти тургузарын, бир класска ийи чылда катап олурар ийикпе күскү экзаменнерже шилчиир чорукту, кончуг оваарымчалыг чорударын парторганизациялар харагалзаары чугула.

Эртемерни башкылап келгениниң шынарын, кичээлдериниң организастатынып турганын, башкыларның идея-политиктиг деңнелин экзаменнер көрүнчүк ышкаш тодарадыр. ВКП(б) райкомнары моон чугула түңнелди үндүрүп, парторганизациялардың школа ажылын канчаар удуртуп келгенин тодаргай анализтээр ужурлуг. 1951 — 1952 өөредилге чылының түңнелдерин ВКП(б) райкомнарының бюроларынга чугаалажырда, хамыктың мурнунда өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың канчаар организастатынып келгенин, башкыларның билиг мергежилиниң деңнелин ада-иелериниң школа ажылынга киржилгезин колдадыры эргежок чугула.

1951—1952 өөредилге чылының түңнелдеринге большевикчи анализти кылгаш, келир өөредилге чылында амгы четпестерни катап болдурбазының хемчеглерин баш бурупгаар алырынче парторганизациялар, совет органнары, улус өөредилгезиниң ажылдакчылары боттарының кол кичээнгейин угландырар ужурлуг.

Пионер организациязының 30 чыл оюн Кызылга демдеглээни

Владимир Ильич Ленин аттыг пионер организациязының тургустунганындан бээр 30 чыл болган оюн бистиң обласка калбаа-биле демдеглээн. Майның 18-те Кызылдың Сталин аттыг культура Бажынынга Кызыл хоорай пионерлериниң байырлыг хуралы болган. Хуралды ВЛКСМ Кызыл хоорай комитединиң секретари эш Плынина ажыткан. Пионер организациязының 30 чыл оюнуң дугайында ВЛКСМ Кызыл хоорай комитединиң школалар талазы-биле секретари эш Цевелёва аңаа илеткел кылган.

Илеткел сөөлүнде РСФСР-ниң алдарлыг башкызы, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң депутады эш Лаврентьева болгаш ВКП(б) Кызыл хоорай комитединиң секретари эш Степанов пионерлерге байыр чедиргеннер. Оон ынай Кызыл хоорайның эң эки пионерлерин ВЛКСМ обкомунуң хүндүлел бижиктери-биле шаңнаан.

Хурал сөөлүнде ооң киржикчилеринге шии болгаш кино көргүскен.

Планын күүсеткен

МИНСК. Белорус ССР-ниң колхозтары эрте тарыыр тараа культураларының күрүне планын күүседипкен. Чазын чажып тарыыр кызылтас тарылгазының планын 102,9 хуу күүсеткен. Ол культураны тараан шөл 42 муң га улгаткан.

Тараа культураларының тарылгазын эң эки агротехниктиг хуусаада эрттиргеи болгаш эрткен чылга бодааргa оон 20 хонук мурнай доосканы. Кок-сагыз тарыырының планын 28 хонук эрте доосканы.

(СЭТА).

Областың ховуларында

Хову турлагларында библиотекалар

Барыын-Хемчик районнуң бүгү колхозтарының тараа шөлдеринде часкы хову ажылдары ам-даа түлүктевишаан. Ховуларда ажылдап турар колхозчу тараачыннарның болгаш МТС механизаторларының ортузунда партияның полит-чырыдыышкын ажылдары улам калбарып турары-биле чергелештир, ажыл-ишчилериниң культурлуг негелдери база чөп хандыртыны турар.

Колхозтарның хову турлагларында, трактор бригадаларында янзы-бүрү литературалар-биле хандыртынган библиотекажыгаштарны организастап тургускулаан. Ол библиотекаларның ажылдакчылаары элээн хөй ыыткыр номчулгаларны чорудуп, хана солуннарын, агитхуудустарны үндүрер, көргүзүг самбыраларын организастаар талазы-биле колхозтарның парторганизастарынга практиктиг дузаламчыны доктаамал көргүзүп келген.

ВКП(б) райкомунуң тускайлап үскүлээн агитаторлары библиотека ажылдакчылары-биле кады бо аразында дыка хөй беседаларны, солун номчулгаларын чоруткулаан. Механизаторлар болгаш колхозчулар ажылдың чайлыг үелерин ажыглап, ында тургускулаан библиотекажыгаштардан көдээ ажыл-агыйның, политшколаның база чечен-чогаалдың, техниканың хөй-хөй номнарын бижидип номчугулаан. Олар часкы тарылганы, трактор ажылдарын агротехниктиг бедик деңнелге эрттирер, ынчангаш чаагай дүжүттүг үндезинин тургузар талазы-биле трактористернiң, тараажыларның практиктиг ажылынга чугула билиглерни берип, улуг дузаны чедирген.

Тараа шөлдеринде ажыл-ишчилериниң ортузунга полит-массалыг ажылдарны калбартыр талазы-биле ылаңгыя райкүүскомда, «Чаа амыдырал» солуннуң редакциязында парторганизациялардың агитаторлары хамыктың мурнакчы болуп, колхозтарның парторганизацияларынга, колхоз баштаар черлерге ёзулуг боттуг дузаламчыларны көргүзүп келгенин онзалап демдеглезе чогуур.

Колхозта шеф дузаламчызын чорудуп турар

Бин-Хем районнуң Туран хоорайда чеди чыл школазының башкылар коллективи Туран хоорайда «Красный пахарь» көдээ ажыл-агый артелин шефке алган.

Тарылга эгелээринiң мурнунда башкылар колхозтуң хову-турлаан лозунгулар, плакаттар, туктар болгаш өске-даа үүлдер-биле каастап шимээн болгаш хүндүлел, көргүзүг самбыраларын, хана солунну, агитхуудусту кылганнар. Башкылар тараажыларның болгаш механизаторларның ортузунга лекция, беседаларны, солун номчулгаларын үргүлчү чорудуп турарлар. Школаның пионер организациязының бот-тывынгыр уран-үүл бөлгүмү бир удаа концертти хову-турлаанга көргүскен.

Башкылар коллективи полит-массалыг ажылдар талазы-биле дузалаарындан аңгыда боттарының күш-ажылчы дузазын колхозка база чедирип турар. Эң ылаңгыяда эрткен субботада эш Мучаевтиң башталгазы-биле башкылар хову бригадазынга дүнеки ээлчегниң ажылынга дузалажыры-биле чеде бергеньер.

Олар кежээкиниң 10 шактан эгелээш воскресеньеиң эртенгиниң чеди шакка чедир 7 кижи дуржулгалыг тракторист Николай Коровиниң трактор сеялкаларынга ажылдавышаан, 70 га шөлге кызылтасты чаштырганнар. Трактор агрегады шак графигин ёзугаар ажылдап хонган болгаш бичип-даа тура дүшпээн. Башкыларның иштинден шеф-дузаламчызынга эштер А. Эртине, Очур, Макаров, К. Эртинге олар эң кызымаккай ажылдааннар.

Ногаа культураларын тарып эгелээн

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг сумуда «Қызыл Тук» көдээ ажыл-агый артели бо чылын 9 га черге янзы-бүрү ногаа культуразы тарыыр деп планнап алган. Артельдиң хереженгеи колхозчулары Нюра Кечилдиң удуртулгазы-биле картофель болгаш өске-даа ногааларны тарып эгелээн.

Ногаа тарылгазынга колхозчулар Дадарык, Долчай, Сарыг олар эки ажылдап нормаларын ажыр күүседип турар.

ОБЛКҮҮСКОМДА

1951 чылдың чайгы үезинде уруглар ортузунга кадыкшылга хемчеглерин организастаар дугайында

1952 чылдагы улус ажыл-агыйының планы-биле холбаштыр уруглаарга чайгы үеде кадык, таарымчалыг дыштанылганы хандырарының айтырыын чугаалашкаш, ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң күүскому тускай шиитпирни үндүрген.

Қадыкшылга шөлчүгештериниң четкизин, уруглар садтары болгаш яслилерден оларны чайлагларже көжүреринiң база уруглар экскурсияларга, туристиг походтарга хаара тударының планын бадылавышаан, уруглардың чайгы дыштанылгазын организастаарының талазы-биле тускай комиссияларны тургускулаарын, кадыкшылга албан черлеринге хереглетинзе чогуур эргежок чугула орган-бажыннарны тускайлап үзерин, бар турар бажыннарны септеп селиирин, уруглар дажыглап сөөртүрүнге херектиг транспортту, аъш-чемниң четчир санныг продуктуларын, дериг-херекселлерни, одаар үүлдү үзүктел чок хандырарын область Совединиң күүскому ол шиитпиринге айтып, райкүүскомнарга, Қызылдың хоорк-үүскомунга дааскан.

Пионерлер болгаш школачыларның чайгы дыштанылгазының белеткелинге база оон чедиишкиниг эрттирилгезинге школаларның организакчы ролюн директорларының (эргелекчилерниң) харыысалгазын бедидип, уруглардың кадыкшылга албан черлериниң удуртукчуларын чогуур өйүнде шилип тыпкылааш, оларның-биле метод-тайылбырлыг семинарларны организастап, чай дургузунда оларның ажылынга практиктиг дузаламчыны, контроль хыналданы хандырарын, уруглардың ортузунга идея-кижизидилгелиг кадыкшылга ажылдарының бедик деңнелдиин хандырып шыдаар дуржулгалыг башкыларны пионер лагерьларинге, кадыкшылга шөлчүгештеринге быжыглаарын Облонога (эш Мозговка) хүлээткен.

Чайгы кадыкшылга албан черлеринге баар уруглардың шын шинчилгезин чорудуп, оларга медицинаның санитар-гигиеналыг доктаамал хайгааралын тургузарын областың кадык камгалал кылдызинге (эш Сушковка) айыткан.

Чайгы үеде уруглардың кадыкшылдыг дыштанылгазын организастаар талазы-биле ап чорутунар хемчеглерни чогуур өйүнде акшаландырарын областың саң кылдызи (эш Каплуновка), а уруглардың кадыкшылга албан черлерин аъш-чемниң долу ассортиментилиг, бедик шынарлыг продуктулары-биле үзүктел чок хандырарын болгаш хереглел кооперациязының шугуму-биле 75 санныг уругларгa кадыкшылга шөлчүгежин бо чылдың июнь 10-нуң бетинде организастап ажыдарын областың хереглекчилер инитилелинге (эш Кошкаровка) дааскан.

Бо чылын кадыкшылганың шөлчүгештеринге, лагерьларге 5 — 13 харлыг уруглар хүлээп алырын, а экскурсияларже болгаш туристиг походтарже 6—9 класстарның өөреникчилерин чорударын айтып турар. Ол ышкаш, кадыкшылганың албан черлеринге уруглардың турар хуусаазын: пионер лагерьларинге —21 хүн, шөлчүгештерге — 30 хонук, чайлаг садтарга — 75 хонук кылдыр доктааткан. База кадыкшылганың шөлчүгештеринге, лагерьларга турарының өртээн ниитизи-биле 253 рубль кылдыр, оон иштинге ада-иелерниң хөрентизинден 101 рубльди киириштирерин, а экскурсияларга болгаш походтарга баарының өртээ кылдыр уруг бүрүзүнге-ле 374 рубльди доктаатпышаан, оон 224-түн ада-иелериниң күсели-биле болдурарын доктааткан.

Қадыкшылганың албан черлеринче колдуунда Ада-чурттуң Улуг дайынының фронтуларынга өлгеннерниң, дайын болгаш күш-ажыл инвалидтериниң, хөй уруглардың өгбүлелериниң уругларын база тергиин эки өөреникчилерни чорударын болгаш инвалидтерниң, фронтуга өлгеннериниң уругларынга тыпсыр путёвкаларның өртээн кадыкшылга шөлчүгештеринге 5 хуу чиигедир, а пионер лагерьларинге халас болдурарын облкүүском бодунуң шиитпиринде айтып турар.

Улугларның чайгы кадыкшылгалыг хемчеглеринге үргүлчүнүк удуртулгазын хандырары-биле 7 кижи составтыг моон адаанда область комиссиязын тургускаш облкүүскомнуң даргазының оралакчызы эш Гусевти (комиссияның даргазынга), Облоно эргелекчизи эш Мозговту (даргазының оргалакчызынга), эштер Воеводин, Матюшкина, Сушков, Саргов, Сизенёв оларны комиссияның кежигүннеринге бадылаан.

Часкы хову ажылында большевикчи агитация

Танды районнуң көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери часкы хову ажылынга социалистиг чарышты калбарткан. Колхозтарның партия организациялары часкы тарылганы кыска хуусаада бедик агротехниктиг деңнелге эрттиреринче бүгү тараажыларны мобилизастаан.

Бо улуг кампания ажылынга холбаштыр агитас-массалыг ажылдарның дуржулгазы калбарып, агитаторларның организакчы болгаш кижизидикчи ролю улам күштелген. Коммунистер болгаш комсомолчулар часкы хову ажылында колхозчулар-биле база механизаторлар-биле быжыг харылзааны тургускан.

Ажылдың эки организастыы, көдээ ажыл-агый техниказының чөп ажыглалы болза, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедиткен. Бо чылдың часкы хову ажылынга Бай-Хаак МТС-тиң тракторизи Петр Богашев ажыл нормазын дыка ажыр күүседип турар. Ол Сталин аттыг колхозта ажылдап турар. Майның 3-те 36 га черге тараа чаштырар планын 120 гага күүсеткен.

«Пламя революция» колхозта ажылдап турар механизаторларның эш Шелеповка баштаткан бригадазында агитатор эш Носов эң эки ажылдап турар. Ол болза, механизаторлар ортузунга тракторист эш Богашев ажыл нормазын канчап үргүлчү ажыр күүседип турарыл дээр дугайында айтырыгны көдүрүп үндүрген. Ооң ажылының дуржулгазын бүгү трактористерге дамчыткан. Ам социалистиг чарышка бригада боду бедик түңнелди чедип алыр херек деп бүгү механизаторларны агитатор кыйгырган.

Тракторист эш Исаковтуң агрегады ооң соонда ээлчеглиг сменаже белеткенип эгелээн. Агрегаттың ажылын чаңгыс минута-даа иштинде доктаатпас дээш үүрмек кезектерге чедир хыналданы кылыл алган.

Майның 7-нин эртени. Исаков бодунуң агрегадын баштап алгаш оргу шөлче үнүпкен. Чажыкчылар болгаш үрезин дажыкчылары лыка эки ажылдаан. Агрегаттың киржикчизи бүрүзүнүң сонуургалы ажылдың эки шынарын болгаш бедик түңнелин көргүзерин чедип алырынче угланган. Чажыкчылар Аргунов, Грудинин, Сувандии, үрезин дажыкчызы Ильин болгаш тракторист Исаков олар 3 сеялка кошкан трактор-биле 17 ажыл шагының иштинде 180 га черге тарааны чашкан болгаш 194 килограмма кывар үүлдү камнап алган. Агитаторлар болза, колхозтуң хана солунуң болгаш агитхуудусту үндүрүп, эш Исаковтуң агрегадының рекорд ажылын чарлап көргүскен.

Колхозтарның партия организациялары шак графигин ёзугаар ажылдаар чоруктуң дуржулгалыг инициаторжузу эш Исакозтуң херек ыырында боттандырган ажылын бүгү колхозчуларга болгаш механизаторларга таныштырып турар. Хову ажылының турлагларында, вагончиктерде листовкалар, агит-хуудустар тараажыларны бедик бүдүрүкчүлүг күш-ажылче сорук киприп кыйгырып турар.

Эш Исаковтуң баштазны трактор агрегадының мурнакчы дуржулгазы бүгү механизаторларның чедиишкини болган. Шак графигин ёзугаар ажылдаар арганы ажыглавышаан, механизаторлар болза, тус-тус кижилер болгаш бригадалар аразында социалистиг чарышты калбарткан. Бо ажылга агитаторларның ролюн «Победа» колхозтуң партия, организациязы экижиткен. Ында агитаторлар күш-ажылчы мурнакчы дуржулганы хүн-бүрүде деткип турар. Тракторист Виктор Лопатин майның 6-да 103 га черге тараа чаштырган. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн оон-даа өстүрерин ол шиитпирлээн. Болур-ла аргаларны хереглеп тургаш, майның 9-та 120 га чедир тарааны чаштырган.

«Сталинский путь» колхозта механизаторлар ортузунга агитас-массалыг ажылды агитаторлар Волков, Попова болгаш оон-даа өскелер идепкейлиг чорудуп турар. Агитаторлар биле механизаторларның күзели мында херек ыырында ажылбиле дүүшкен. Илья Ермолаевтиң трактор агрегады 3 сеялка кошкан трактор-биле 19 ажыл шагында 178 га черге тараа чаштырган болгаш 268 килограмм кывар үүлдү камнап алган.

«Красных партизан» колхозтуң тараа шөлүнде механизаторлар мурнакчыларның үлегерин база эдерген. Агитаторлар Борбанак, Залуцкий беседалар үезинде өске колхозтарда ажылдап турар механизаторларның чедиишкиннерин чижек кылдыр оларга көргүскен. Тракторист Г. Ярыгин май 9-та 118 га черге тараа чаштырган. Ол ышкаш мурнакчы механизаторларның болгаш колхозчуларның саны бо чылын дыка өскен. Хүндүлел самбыраларында чаа-чаа шалыпчы тараажыларның аттары үнүп кээп турар. Көргүзүг самбыраларында тус-тус кижилерниң күш-ажыл нормазын күүседип турарын демдеглеп турар. Көскү агитацияның өске янзы-бүрү хевирлерин партия организациялары нептереткен.

Агитаторлар мурнакчыларның дуржулгазын таратпышаан, күш-ажылдың сагылга чурумун үрээр чалгаалар-биле, ажылды шынар чок кылыр таварылгалар-биле шиитпирлиг демисежип турар. Илеткелчилер боттарының ажылын база хову ажылынче угландырган.

Мооң-биле чергелештир чамдык агитколлективтерниң ажылында улуг четпестер бар. Калинин аттыг колхозта партия организациязы (секретари эш Коршунова) часкы хову ажылының эгезинден бээр агитас-массалыг ажылды кошкак чоруткан. Колхозтуң часкы тарылгазының темпизи өске колхозтарның деңнелинден оожум чорун келген. Ол ышкаш Ленин аттыг, «Новый путь» колхозтарда партия организацияларының секретарьлары Ширижик, Рогалев олар бо ажылды чогуур деңнелинге чедир экижитпээннер. Ажыл-агыйжы сорулгаларны чедиишкиниг шиитпирлээринче ажылчы чонну сырый катыштырып мобилизастаар талазы-биле большевикчи агитацияның улуг ролюн партиянын ол эге организациялары эки билзе чогуур.

С. ТУШКОВ.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Комсомол эге организацияларынга партийжи удуртулганы күштелдирер

Бин-Хем районнуң партия эге организациялары комсомолдуң черчерде организацияларын удуртур талазы-биле эвээш эвес ажылдарны чоруткан. Ынчангаш, районнуң комсомол организацияларының ажылы сөөлгү үеде экижээн. Колхозтарда комсомол организациялары аныяктарны кижизидер талазы-биле улуг ажылдарны чорудуп турар.

«Өөк» совхозта партия организациязы (секретари эш Макеев) болгаш «Искра» колхозта (секретари эш Витнер), Кочетов аттыг колхозта (секретари эш Шипилин), Туранның ортумак школазында (секретари эш Горбунова), Туранның чеди чыл школазында (секретари эш Өпеш) партия эге организациялары комсомол организацияларының организастыг болгаш политиктиг кижизидилге ажылдарын экижидер дугайында боттарының хүн-бүрү удуртулгазын болгаш хыналдазын эң эки чорудуп турарлар.

Партияның ол организациялары боттарының хуралдарынга комсомол эге организацияларының секретарьларының илеткелдерин үргүлчү дыңнап, оларның ажылдарында четпестерни чогуур үезинде илеретпишаан, аныяктарның коммунистиг кижизидилгезиниң херээн улам экижидериниң, ниитиниң күш-ажылынга комсомолчуларның болгаш бүгү аныяктарның киржилгезин идепкейжидериниң талазы-биле тодаргай айтыышкыннарны берип келген. Чүгле оон-биле кызыгаарлатынмайн, оларның практиктиг ажылынга тодаргай дузаламчыларны көргүзүп турар.

Комсомол организацияларының ажылынга партийжи удуртулганың эки болуп турарының бир тодаргай демдээ болза, ол черлерде комсомол организацияларының ажылының херек кырында экижээни болуп турар. Олар ай санында план ёзугаар ажылдап, комсомол хуралдарын айда 2-деп эвээш эвес чорудуп турар. Комсомолчулар бүрүзү тускай даалгаларлыг. Үндүрген шиитпирниң болгаш комсомолчу даалгаларның канчаар күүсетинип турарын үргүлчү хынап келген. Ол ышкаш аныяктарның ортузунда культурмассалыг болгаш политик-кижизидилгелиг ажылдар ол черлерде эки тургустунган.

Туранның ортумак школазында комсомол организациязы (секретари эш Бологов) школада комсомолчуларның болгаш аныяктарның чедишкинниг өөредилгези дээш школаның дирекция чериниң болгаш башкыларның идепкейлиг дузалакчызы болуп турар. Өөредилге чылының эрткен үшкү улдунунда ол школаның 98 өөренікчи комсомолчуларының иштинден чаңгыс-даа кижи багай демдек албаан.

Оон-биле чергелештир чамдык комсомол организацияларының ажыл чорудулгазынга партийжи удуртулга ам-даа эки хандырбаймайн турар фактылар бар. «Кызыл сылдыс», «Тиилелге», «Кызыл тараачын», көдээ ажыл-агый артельдеринде партия организациялары ол черлерде комсомол организацияларының ажылынга партийжи удуртулганы хандырбайн, оларның ажылынга хүн-бүрү дузаламчыны көргүспейн келген. Партияның ол организацияларының секретарьлары эштер Шойлаа, Торжан, Байыр олар болза, комсомол организацияларын удуртуру—чүгле комсомолдуң район комитединиң херээ дээр байдалдыг шын эвес хөөнү көргүзүп турары моон тодаргай көстүр.

Ол колхозтарда комсомол организациялары аныяктарның ортузунга коммунистиг кижизидилге ажылдарының ниити деңнелин дыка кудулатканнар. Комсомолчуларның болгаш аныяктарның хуралдары эң-не эвээш чоруп турар, комсомолчуларның хөй кезии тускай даалгалар чок, аныяктарның иштинде күш-ажылга эки киришпес, күш-ажылдың сагылга-чурумун үрээр чоруктар эвээш эвес бар. «Кызыл тараачын», «Тиилелге» колхозтарда комсомол организациялары эрткен чылдың декабрь айдан бээр комсомолга чаңгыс-даа кижи киирип албааннар.

«Тиилелге» колхозта комсомол эге организациязының секретариниң оралакчызы эш Полязин колхоз бүдүрүлгезинге киришпейн турар. Ындыг янзылыг байдал чамдык өскедаа колхозтарда бар.

Эрткен 1951 чылдың декабрь айда ВКП(б) райкомунуң бюрозу «комсомол организациязының ажылчорудулгазын удуртуп турарының дугайында» «Кызыл сылдыс» көдээ ажыл-агый артелиниң партия эге организациязының секретари эш Шойлааның илеткелин дыннаан. Бо талазы-биле оон ажылында чептестерни илереткеш, комсомол организациязының ажылынга удуртулганы экижидерин эш Шойлаага шынгыы дааскан. Эш Шойлаа бюронуң ол айтыышкынын четпес боттандыргач.

«Кызыл тараачын» колхозта партия организациязы комсомол организациязының ажылының дугайында оон секретариниң илеткелин партия хуралынга дыннавайн турар болгаш партия организациязының секретари эш Байыр боду комсомол организациязының хуралдарынга олурушпайн турар.

Комсомолдуң эге организацияларынга партийжи удуртулганы күштелдирер чорук—аныяк салгакчыларны кижизидериниң херээнге партия организацияларының херек кырында улуг сагыш салыышкыны ол болур.

М. КАВАА-САРЫГ.

Украин ССР. Каховка ГЭС-те судалар чоруур шлюзтарның эриктерин чалдаарының ажылдары эгелээн. Ол ажылды канчаардаа аажок улуг күштүг бульдозерлер—чер кастырар тракторлар кылып турар.

Чурукта: ажылдың удуртукчузу инженер Ю. Кузнецов (солагай талазында), стахановчу-бульдозержу М. Мастеровка даалга берип тур. Ол ээлчег дургузунда ийи норманы күүседип турар.

Чуруу **А. Фатеевтии.** СЭТА-ның пресслишези.

Тудугжулар хуралы

Чоокта чаа Эрзин районнуң Нарын сумуда «Коммунизмче орук» колхозтуң тудугжуларының хуралы болган. Аңаа тудугжулар бодунуң колхозунуң суурун сайзырадыр, колхозчу өрегелерни кидис өглерден культурлуг, чырык чаагай бажыңнарже көжүрүп киирерин дүргедедир, 1952 чылда колхозтуң тудуг планын күүседир дугайында чугула айтырыгны чугаалажып шиитпирлээн.

Ук хуралга тудугжулар 1952 чылдың планында көрдүнген бүгү тудугларны чогуур хуусаазында бедик шынарлыг күүседир дугайында тодаргай шиитпирни хүлээп алган. Колхозтуң баштаар чери тудуг бригадири эш Ширжиннің эргезинге 96 кижини тудуг бригадазынга доктаамал ажылдаары-биле тускайлап үзүп берген.

Тудуг бригадири эш Ширжиң тудугжуларның күжүн таарыштыр хуваап тургускан болгаш бүгү тудугжуларны ыяш диликчилериниң бир бригадазы, чуртталга бажыңнарын тударының үш бригадазы кылдыр дөрт үзүп тургускан.

Тудугжулар тус-тус бригадалар аайы-биле ажылдап турар. Баштайгы хүннерниң түңнели-биле ап көөрге, тудугжулардан эштер Ламажаа, Очур, Бөмбүрүк, Сонам, Комбужай олар хүн нормазын үргүлчү ажыр күүседип, эрестиг ажылдап турарлар.

К. НЮРЗАТ.

Культура амыдыралдың бригадазы

Таңды районнуң Кочетов суурда комсомолчу аныяктарның болгаш көдээ интеллигенцияның культура амыдыралдың бригадазын организастап тургускан.

Ук бригада болза, санитар-гигиенаның болгаш хеп чуурунга, хлеб быжырарынга, бажың чугайлаарынга өөренириниң бөлгүмнериниң ажылының байдалын безин билбес болуп турары илерээн.

Четпестер болгаш ону чогуур үезинде узуткаар хемчеглер дугайында коммунистерниң саналдары шупту шын болгаш чөптүг болган. Партия эге организациязының секретари ол бүгү саналдарның күүселдезин организастаарын амыдырал кырынга боттандырар херек.

С. ШИРАП.

Коммунистерде партийжи даалгаларның күүселдезин контрольдавайн турар чорук ам-даа үргүлчүлевишаан. Оон ужурунда хана солун үнмейн келген.

Эш организациязының секретари бижик өөредилгезиниң бөлгүмнериниң ажылының байдалын безин билбес болуп турары илерээн.

Четпестер болгаш ону чогуур үезинде узуткаар хемчеглер дугайында коммунистерниң саналдары шупту шын болгаш чөптүг болган. Партия эге организациязының секретари ол бүгү саналдарның күүселдезин организастаарын амыдырал кырынга боттандырар херек.

С. ШИРАП.

Культура амыдырал бригадазының удуртукчузу эмчи эш Лунёва оон ажылын эки башкарып, бөлгүмнерниң киржикчилери-биле практиктиг кичээлдерни үзүктел чокка чорудуп турар.

Ю. ДОРЖУ.

Кызымак аныяк эмчи

Барыын-Хемчик районнуң Хөөделең сумузунда медицина пунктузунуң эргелекчизи аныяк эмчи Анастасья Ивановна Иванова ол сумуга ам ийи чыл чедир ажылдап турар. Бодунуң ажылдап келген үезиниң иштинде аныяк эмчи сумунуң ажылчы чонунуң кадыы дээш, амыр чок кызымак ажылдап келгениниң түңнелинде колхозчуларның, сумунуң ажылчы чонунуң ынакшылалын болгаш идегелин бодунга чаалап ап шыдаан. Чон Анастасьяга ынак, ону хүндүлээр апарган болгаш оон берген сүмезин хажык чокка сагып турарлар.

Эш Иванова чалалгага дүне, хүндүс-даа дивейн, аъттыг, чадаг-даа бол барып, аарыг кижиге медицинаның чогуур дузаламчызын шалыпкыны-биле чедирип турар. Эш Иванова бодунуң политиктиг билиин соксаал чокка бедидип, номнарны үргүлчү номчуп, ылаңгыя «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» боткичээл-биле чедиишкинниг өөренип, ажыл дуржулгазын улам-на байлакшыдып келген.

Эш Иванова эмнелгеге келген аарыг кижилерни ээлдек ёзу-биле хүлээп ап, сагыш чованчыры-биле эмнеп турар. Оон-биле кады, медицинаның янзы-бүрү айтырыгларынга хамаарышкан беседаларны болгаш илеткелдерни чонга база үргүлү кылып берип, санитар-гигиенаның пропагандазын чедиишкинниг кылбартып турар. Оон хараазы-биле чон сөөт медицинаның ажык-дузазын ханызы-биле билип, оларның эмнелге-биле сырый харылзаазы улам быжыккан.

Чоннуң кадыкшылгазының дугайында медицина ажылдакчыларының мурнунда турар харыысалгалыг болгаш хүндүлүг сорулганы ханызы-биле билип, ону Төрээн чурттуң, большевик партияның болгаш Совет чазактың мурнунга алдарлыы-биле күүседир болгаш бараан болурунга бодун чүмү-биле берген, аныяк эмчиниң мөзү-шынары шак ындыг-дыр

О. МӨНГЕ-БАЙЫР.

Тарылга шөлдеринде культура ажылдары

БАЙ-ХААК. (Телефон-биле). Таңды районнуң культура Бажыңының коллективи культура чырылышкынының район инспектору эш Полынцевтиң удуртулгазы-биле часкы тарылгада ажылдап турар колхозчуларга оюн көргүзер бир культура бригадазын организастаан.

Ол бригада бо аразында Ленин аттыг, Сталин аттыг, «Победа», Будённый аттыг, Калинин аттыг болгаш «Сталинчы орук» колхозтарга чораан. Бригаданың программазында «Ийи эш» деп кыска пиес, Сталин дугайында ыр, Москва — Пекин — деп ыр, шүлүктер болгаш өске-даа номерлер бар. Оон ыңай ол бригада-биле кады бир көжер кино база чоруп турар.

Хову ажылында ажылдап турар механизаторлар болгаш колхозчулар бригаданың оюнун улуг сонуургал-биле көрүп турарлар.

Бригада ам «Революцияның чалбыыжы» болгаш «Чаа орук» колхозтарже баарынга белеткеним турар.

Колхозтарда уруглар яслилери

Чөөн-Хемчик районнуң Чыргакы сумузунда «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артелинде колхозчу херээженнериниң күш-ажылын колхоз бүдүрүлгезинге чөп ажыглаар сорулга-биле уруглар яслизин организастап тургускан. Ам ында часкы хову ажылының үезинде колхозчу херээженниериниң 40 хире бичии уругларын ажаап турар.

Бичии уругларны яслиге тургусканының ачызы-биле колхозчу херээженнер часкы тарылганың ажылынга эрткен чылдардан артык организастыг киржип турар. Оларның иштинде эштер Кенен, К. Долума, Седиш, Серен-Намчыл, Мыйдок олар хараган сөгеринге, буга ашталгазынга, арык эжеринге болгаш илиртээшкинге шалыпчы ажылдап, ажыл нормазын 150—200 хуу чедир күүседип турарлар.

Яслиде бичии уругларны колхозчу эш Сержинмаа эки ажаап турар. Моон сонгаар ук яслиниң ажылын улам сайзырадып экижидер херек.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

* * *

Барыын-Хемчик районда «Большевик», «Совет Тыванын 5 чыл ою» болгаш «Кызыл тараачын» колхозтарда уруглар яслилерип тургускан.

Көдээ ажыл-агый артельдеринге уруглар яслилерин ажыткан чорук 300 ажыг колхозчу иелерни часкы тарылга ажылдарынче хаара тудар арганы ол колхозтарга берген.

(Бистиң корр).

Отчёттуг хуралдың шиитпириниң күүселдезиниң дугайында

Мөңгүн-Тайга районнуң Каргы сумунуң партия эге организациязының чоокта чаа хуралы болган. Эрткен чылдың декабрьның 15-те партия эге организациязының отчёт-сонгулдалыг хуралдарынга коммунистериниң кылган шүгүмчүлелчи саналдарының күүселдезиниң дугайын ол хуралга чугаалашкан.

Бо айтырыг дугайында илеткелди партия эге организациязының секретари эш Бодан кылган.

Илеткелдиң соонда коммунистериниң саналы болгаш шүгүмчүлели эгелээн. Партия эге организациязының хуралынга бо айтырыгны чугаалашканы чогуур үезинде болган деп олар санаан.

Отчёттуг хурал болуп эрткенден бээр элээн үр үениң иштинде четпес ажылдарны экижидер дугайында коммунистериниң берген саналдарын боттандырарын эге организация секретари эш Бодан боду келбейн баар чүүлдер турган.

Эге организацияның хуралын 3 катап кылган болза-даа, оон баш бурунгаар организастыг белеткели эки кылдынмайн, идейлиг деңнели кончуг куду болуп турган. Ажылды планназа-даа, оон күүселдези боттанмайн келген. План ёзугаар хуралды кылырын чамдык үелерде чарлаткаш, а эге организация секретари эш Бодан боду келбейн баар чүүлдер турган.

Коммунистерде партийжи даалгаларның күүселдезин контрольдавайн турар чорук ам-даа үргүлчүлевишаан. Оон ужурунда хана солун үнмейн келген.

Эш организацияның секретари бижик өөредилгезиниң бөлгүмнериниң ажылының байдалын безин билбес болуп турары илерээн.

Четпестер болгаш ону чогуур үезинде узуткаар хемчеглер дугайында коммунистериниң саналдары шупту шын болгаш чөптүг болган. Партия эге организациязының секретари ол бүгү саналдарның күүселдезин организастаарын амыдырал кырынга боттандырар херек.

С. ШИРАП.

АДААНДАН ШҮГҮМЧҮЛЕЛДИ КИЧЭЭНГЕЙЛИГ ДЫҢНААР

Партияның иштики ажылының деңнелин база күрүне болгаш ажылагый ажыл-чорудулгазының большевикчи удуртулгазының деңнелин бедидери — партия организацияларының чугула сорулгаларының бирээзи болур. Ол сорулганы чедиишкинниг шиитпирлээри бистиң партиявыстың хөгжүлдезиниң кол үүлү болур большевикчи шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди калбартыры-биле харылзаалыг.

Шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел болза, большевизмниң арсеналында чарылбас болгаш үргүлчү хөделип турар база большевизмниң боду-биле, оон революстуг угаан-бодалгазы-биле үзүлбес харылзаалыг чепсек болур.

«Бистиң ажылывыска, бистиң тургузуушкунувуска доктаашкын, балгаш, ириишкин болбазын дээш, бистиң бүгү ажылывыс, бистиң бүгү тургузуушкунувус хүн келир тудум-на экижип, чедиишкинден чедиишкинче чоруп турзун дээш бистиң ажылывыста четпестерни, бистиң тургузуушкунувуста четпестерни партия илеретсин, большевиктер илеретсин, бистиң чуртувустуң ак-сеткилдиг ажылчыннары, ажылчы кижилери илеретсин, бистиң четпестеривисти узуткаарының оруктарын айытсыннар»—деп эш Сталин 1928 чылда-ла айтып турган.

Адаандан өрү кээп турар шүгүмчүлелди кичээнгейлиг көөрүн, ону бүгү хемчег-биле деткиирин, оортан шын түңнелдерни кылырын партия өөредип турар. Массаларның үнүн, партияның бөдүүн кежигүннериниң үүнүн, улустуң үнүн кичээнгейлиг дыннаары—большевикчи удуртулганың онзагай шынары болур.

Шын удуртурунга чүгле удуртукчуларның чаңгыс дуржулгазы четпес. Удуртукчулар чүгле массаны өөредир эвес, харын база массадан өөренир хүлээлгелиг, боттарының дуржулгазын массаның дуржулгазы-биле, партийжи массаның дуржулгазы-биле, ажылчын аңгының дуржулгазы-биле, улустуң дуржулгазы-биле байыдар ужурлуг деп эш Сталин чугаалап турар.

Адаандан кээп турар шүгүмчүлелди детқип тургаш, партия организациялары ажылчы чоннарның политика талазы-биле культурлуг чоруун бедидип, ажылчы чоннарның чуртунга ээ болуп турарының угаанбодалын хөгжүдүп, чуртту эргелээриниң херээнге ажылчыларның, тараачыннарның, интеллигенцияның өөренирин чиигедип турар. Адаандан кээп турар шүгүмчүлелге кичээнгейлиг болур чорук ажылчы чоннарның серемчилелин бедидип, четпестерже оларның кичээнгейин чиигилендирип, ол четпестерни эдип чаарын чиигедип турар болгаш бистиң тургузуушкунувуска ажылдыг-даа «хенертээшкинни» болдунмас кылып турар.

Бистиң партия организацияларывыс шүгүмчүлелдиг саналдарны кичээнгейлиг дыңнап тургаш, коммунистериниң саналдарын күүседир талазы-биле хүн-бүрү кызымаккай ажылды чорудуп турар. Ол чорук четпестерни болгаш алдагдалдарны чогуур өйүнде чайладыр, партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдың деңнелин бедидер арганы берип турар. Бөдүүн коммунистериниң шүгүмчүлели эчис сорулгазынга чедип, түңнелдерни берип турарын олар көргеш, партийжи амыдыралга улам-на идепкейлиг киржип турар.

Ындыг болза-даа, чамдык партия комитеттери бөдүүн коммунистериниң шүгүмчүлелдиг саналдарын чогуур-биле кичээнгейлиг көрбейн, отчёт-сонгулда хуралдарынга болгаш партия конференцияларынга илеретиген четпестерни доп-дораан чайлатпайн турарының дугайын фактылар чугаалап турар.

Пенза областың Нечаевский райкому партия эге организацияларындан адырылган совет болгаш ажыл-агый органнарының ажылын холгаарлап турар деп январьда болган районнуң партия конференциязынга төлээлер шүгүмчүлээн. Райком секретарьлары шүгүмчүлелди кончуг шын деп билингеш, четпестерни чайладырын ынчаарда аазаан, ынчалза-даа, конференция соонда удатпаанда боттарының аазаашкынының дугайын утупканнар. Оон түңнелинде коммунистериниң райкомга айтып турганы партия ажылында улуг четпестер узуткатынмаан.

Коммунистериниң саналдарын болгаш шүгүмчүлелдерин шын эвес көөр чоруктарны өске-даа чамдык партия организацияларында кылып турар.

Отчёт-сонгулда хуралдарынга, партия конференцияларынга коммунистериниң шүгүмчүлелдерин болгаш саналдарын кезээде боттарының кичээнгейиниң төвүнге тургузуп, ол саналдарны кызымаккайы-биле боттандырып, ажыл-херектиң херек кырында күүселдезин хынап, коммунистериниң саналдарының талазы-биле херек кырында чүү кылганының дугайын партия организациялары үргүлчү информастаары—партия комитеттериниң хүлээлгези.

Ынчалза-даа, бисте шүгүмчүлелди чүгле сөс кырынга миннир кижилер ам-даа чок эвес, шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди херекке албайн, коммунистериниң саналдарын шыны-биле барымдаалап көөрүн күзевейн турар «дозулатынган» коммунистер ам-даа чок эвес болуп турар. Башкир АССР-ниң Янаульский районундан кээп турар медээлер ол дугайын чугаалап турар.

Алеэнскийниң ыяш-химия заводунуң директору эш Агапов арын чаап мегелээр чорук кылып, бүдүрүлгениң чаартыкчыларын деткивейн, шүгүмчүлелди дуй шаап турар дугайын ол заводтуң коммунистери партияның Янаульский райкомунга каш удаа медеглеп турган, ынчаарга партбюро секретари эш Пальмин директордан шаңнал алгаш, оон шын эвес чүүлдер үүлгедиринге дузалап турган.

Коммунистериниң медээлерин партия райкому чүгле истеп көрбээн эвес, харын арын чаарларны болгаш шүгүмчүлел кызыкчыларын камгалап турган. Коммунистер чүгле партия обкомунга медеглээн соонда ам Агапов болгаш Пальмин оларны заводта ажылдарындан хостаан. Ынчалза-даа оон соонда партияның Янаульский райкому Пальминни район солунунуң редакторунга деп-шиткен. Ынчаарга обком ол шиитпирни база бадылап каан.

Өзулуг большевикчи удуртукчу болуру дээрге, шүгүмчүлелди кичээнгейлиг дыңнап билири, шүгүмчүлелдиг саналдарны шыны-биле принципиалдыг көрүп билири, бодунуң алдагдалдарын болгаш четпестерин эдип чаазап билири болур.

Чоокта чаа Пятигорскиге хоорайын партия активиниң хуралынга ВКП(б)-ниң Ставрополь крайкомунуң пленумунуң түңнелин чугаалажып турунда коммунист баркы эш Козлова комсомол хооркомунуң секретари эш Смирновтуң алдагдалдарын шүгүмчүлээн. Комсомол хооркомунуң секретари школаларда комсомол организацияларының ажылындан адырылганының дугайын көргүзүп турар чижектерни эш Козлова көргүскен. Ындыг шүгүмчүлел партия хооркомунуң бир дугаар секретари эш Поповка тааланчыг эвес болган. Попов кончуг каржызы-биле Козлованы буруудадып, оон шүгүмчүлели дээш харын-даа Козлованы шыңгыы хемчег алыр чүве деп кыжанган. Партия активиниң база бир хуралынга көдээ ажылагый техникумунуң партия эге организациязының секретари эш Варавва партия хооркомунуң чамдык ажылдакчыларын шүгүмчүлээрге, эш Попов оон чугаазын соксатырып каан.

Шүгүмчүлелди кызар болгаш истеп сүрер чоруктар-биле партия организациялары кам-хайыра чок демиселди чорудар ужурлуг. Бот-шүгүмчүлелди истеп сүрери дээрге, партия организациязының бот-тывынгыр чоруун чылча шавары, партийжи массаларның ортузунга удуртулганың авторитедин үзери, партия организациязының амыдыралынга партияның дайзыннары болур бюрократтарның антипартийжи чоруктарын киирери ол деп эш Сталин чугаалаан.

Шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди калбартырынга бистиң парлалгавыс улуг рольду ойнаар хүлээлгелиг. Парлалгага шүгүмчүлел кыры-биле эренгей эвес, а шыңгыы болгаш ханы болурун партия комитеттери чедип алыр, солуннарның шүгүмчүлелдиг саналдарын деткиир ужурлуг. Ындыг турбуже черчериниң парлалгазының шүгүмчүлелдиг чүүлдерин чамдык партия комитеттериниң талазындан ам-даа үргүлчү чогууру-биле деткивейн турар.

Шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел болза, бистиң хөгжүлдевистиң хсойлузу, бистиң бурунгаар тиилелгелиг шимчээшкинивиске шаптык болуп турар бүгү-ле эрги, өлүп турар чүүлдерни, эрги ёзу барымдаалаар болгаш чалгаа чоруктарны ажып тиилээриниң шиитпирлиг чепсээ болур деп эш Сталин өөредип турар. Шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди дидими-биле калбартыры, массаларның үнүн кичээнгейлиг дыңнаары, ажылчы чоннарның идепкейин бүгү хемчег-биле бедидери — большевикчи удуртулганың чугула негелделериниң бирээзи ол болур.

(«Правданың» мурнукку чүүлүнден)

Колхозтарда уруглар яслилери

Чөөн-Хемчик районнуң Чыргакы сумузунда «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артелинде колхозчу херээженнериниң күш-ажылын колхоз бүдүрүлгезинге чөп ажыглаар сорулга-биле уруглар яслизин организастап тургускан. Ам ында часкы хову ажылының үезинде колхозчу херээженнериниң 40 хире бичии уругларын ажаап турар.

Бичии уругларны яслиге тургусканының ачызы-биле колхозчу херээженнер часкы тарылганың ажылынга эрткен чылдардан артык организастыг киржип турар. Оларның иштинде эштер Кенен, К. Долума, Седиш, Серен-Намчыл, Мыйдок олар хараган сөгеринге, буга ашталгазынга, арык эжеринге болгаш илиртээшкинге шалыпчы ажылдап, ажыл нормазын 150—200 хуу чедир күүседип турарлар.

Яслиде бичии уругларны колхозчу эш Сержинмаа эки ажаап турар. Моон сонгаар ук яслиниң ажылын улам сайзырадып экижидер херек.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

* * *

Барыын-Хемчик районда «Большевик», «Совет Тыванын 5 чыл ою» болгаш «Кызыл тараачын» колхозтарда уруглар яслилерип тургускан.

Көдээ ажыл-агый артельдеринге уруглар яслилерин ажыткан чорук 300 ажыг колхозчу иелерни часкы тарылга ажылдарынче хаара тудар арганы ол колхозтарга берген.

(Бистиң корр).

Тракторист Тыртын-оолдуң дуржулгазы

Эш Мөңгениң удуртуп турар трактор бригадазы Тес-Хем МТС-те дээре бригада болуп турар. Ол бригаданың механизатор трактористери Эрзин районуң колхозтарының ховуларынга ажылдавышаан, часкы тарылгага нормаларны 2—3 катап ажыр күүседип турар.

Тракторист эш К. Тыртын-оолдуң ажылының дуржулгазы элээн сонуурганчыг болуп турар. Эш Тыртын-оол Эрзин районда «Коммунизмче орук» колхозтуң ховуларынга ажылдап тургаш, бо чылдың май 3-те 24 одуруглуг кошкан үш трактор сеялкалары-биле 16 ажыл шактарының дургузунда 93 гектарны чаштырган. Майның 8-те ол-ла агрегат-биле 15 ажыл шактарының дургузунда 105 гектарны чаштырган.

Чедип алган чеднишкиннериниң дугайында беседага тракторист эш Тыртын-оол болза, сеялка агрегадының бедик бүдүрүкчүлүүн мооң адаанда негелделерни сагаанымның түннелинде чедип алган мен деп чугаалаан.

МАШИНАЛАРГА КАМНЫГ ЧОРУК

Сеялка агрегадының үзүктел чок ажылын хандырар төлээде, чүгле тракторга эвес, харын көдээ ажылагый машиналарынга камныг болур керек. Ээлчег санында техниктиг ажаалда биске хоойлу апарган. Ээлчег санында-ла бис машиналарның даштыкы быжыглаашкынын, техниктиг үзээшкинин, одалга болгаш суг системаларының байдалын эки хынап, ылаңгыя тракторуң болгаш кожулда машиналарның арыг-шеверин хайгаарап турар бис.

Техниктиг ажаалданы чорудар үеде агрегатта ажылдап турар кижилерни боттарының черлеринге ылап шын тургузуп турар бис, ынчаарга агрегаттың ажылдакчы бүрүзү техниктиг ажаалданың үезинде ол үүнү кылырын билир. Бодум улуг тракторист болганымның ужурунда тракторнуң хөделдирикчизин хандырып, магнетонуң база карбюраторнуң ажылын хынап турар мен; бо талазы-биле трактор бригадазының бригадири эш Мөңге меңээ дузалап турар. Мээң дузалакчым (ээлчег тракторизи) тракторнуң быжыглаашкынын хынап, дадарган кезектерниң болгаш механизмнериң үзээшкинин чорудуп, учётчу-заправщик-биле кады тракторга кывар үүлдү болгаш сугну кудуп турар. Прицепщиктер кожулда машиналарны мээң удуртулгам-биле белеткеп турарлар. Ээлчег санында планныг ёзу-биле чорудар техниктиг ажаалданы чорударынга бир шак 15 минута чарыгдатынар, оон ангыда агрегат 4—5 шак ажылдаан санында-ла 20 минутаның техниктиг көрүлдезин чорудуп турар бис. Ынчангаш хүн дүн иштинде биске ийи техниктиг ажаалда болгаш ийи техниктиг көрүлде болуп турар — деп эш Тыртын-оол чугаалап турар.

МАШИНАЛАРНЫҢ КҮЧҮЗҮНҮҢ АЖЫГЛААШКЫНЫ

Тракторист эш Тыртын-оол болза, тракторнуң бүдүрүкчүлүүн элээн бедидип, оон күчүзүн бүрүн ажыглаарынче улуг кичээнгейни салган. Тракторнуң күчүзүн ажыглаарынга агрегатты шын кылыры бүдүрүкчүлүг чорукту бедидеринге кол үүл деп эш Тартын-оол санап турар. 24 одуруглуг кошкан үш сеялкалар-биле чаштырылгага эш Тыртын-оол колдуунда үш дугаар скоростьга (машинаның оожум, дүрген чоруурун) ажылдап турар болгаш чүгле онза берге байдалдарга ийи дугаар скоростьже шилчип турар.

Тракторнуң күчүзү карбюраторнуң ажылындан хамааржыр деп эш Тыртын-оол чугаалап турар. Чамдык трактористер болза, хөй холумак үүлдер тракторнуң күчүзүн улгатырып турар деп санап турары шын эвес. Хөй холумакка ажылдаарга: бир үүлүнде кывар үүл ажыр чарыгдатынар, ийи үүлүнде поршеньнериниң болгаш клапаннарның баштарынга изиишкин тыптыр, клапаннар тыкпыш кылдыр хагдынмас, оон түннелинде тракторнуң күчүзү кудулаар апаар. Эш Тыртын-оол ол чурумну эки шингээдип алгаш, чүгле өй-тавында холумакка ажылдап, база чүгле машинаның ажылының эң берге үеларинде хөй холумакты ажыглап турар.

АЖЫЛ-ИШЧИ ХАРЫЛЗАА

Трактор бригадазының бригадири эш Мөңге хову бригадазының ажылдакчылары-биле хүн-бүрүнүң харылзаазын тударын, оларның дузаламчызын ажыглаарын бодунуң трактористеринге өөредип турар. Ол байдалды тракторист эш Тыртын-оол бодунга эки шингээдип алган Эш Тыртын-оол ажылдың хостуг үезинде сеялка агрегадының үзүктел чок ажылының ужур-дузазын, эрте болгаш дүрген тарыыры, шык хөрзүнге тарыыры бедик дүжүттүң үндезини болур деп хову бригадазының ажылдакчыларынга тайылбырлап турар. «Чаа орук» колхозка ажылдавышаан, дүжүт дээш демиселге колхозтуң бүгү кижилериниң бүгү-ниити киржилгезиниң дугайында хову бригадазының коллективинге бодунуң тайылбыр ажылын чоруткаш, шөлдериниң дажын бүрүн аштап арыглаарын чедип алган, оон түннелинде сеялка агрегады ажылдарны шаптык чокка чорудуп шыдаан. Хову бригадазы сеялка агрегадынга эки кижилерни үндүрүп берген.

АГРЕГАТТЫҢ АЖЫЛЫН ОРГАНИЗАСТААНЫ

Агрегаттың ажылынга трактор-нуң дескинер шөлүн шын хуваар чорук бедик бүдүрүкчүлүг ажылга база-ла чугула үүл болур. Тракторнуң дескинер шөлү дорт болгаш оон дооразы агрегаттың калбарты алырынга таарышкан турары чугула дээрзин эш Тыртын-оол эки билгеш, ону ынчаар белеткээринге боду-биле киришкен.

Эргилиишкиниң узуну шаг-үени камнап алырынга улуг ужур-дузалыг. Бир эвес эргилер чер кыска болур болза, ол эргилип турган үеде артык шаг-үе чарыгдатынар апаар. Ол чорукту тарылга эгелээнинден бээр өөренип көрген болгаш эргилиишкиниң узуну сеялканың хааржаанын ишкиринден хамаарыштыр тодаргайлап турган, сеялканың хааржаанга бир урган үрезин чаңгыс эргилиишкинге-ле чедип турган.

КЫВАР ҮҮЛ КАМНАЛГАЗЫ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛ

Бедик бүдүрүкчүлүг ажылдаар деп хүлээлгени бодунга албышаан, эш Тыртын-оол кывар үүлдү 8-тен эвээш эвес хууну камнап алырын хүлээнген. Ол, өй-тавында холумакка ажылдап тургаш, кывар үүлдү 4 хуу чедир камнап ап турар, үстү картерже кударының үезинде опу изидерге кывар үүл 2,5 хуу камнатынып турар. Эш Тыртын-оол чедип алган үүлдерге доктаавайн, кывар үүлдү камнаарының чаа аргаларын улам-на дилеп турар.

Эш Тыртын-оолдуң агрегадының коллективи МТС-тиң удуртулгазынга шын негелдени тургускан. Тарылганы хуусаа бетинде, эки шынарлыг доозар деп изиг күзел-биле агрегаттың коллективиниң ажылдап турары МТС директору эш Желтовскийге, механик Новокрещеныхке билдингир турган болза-даа, чаштырылга агрегадын техниктиг ажаалда чорударынга чугула чепсек-херекселдер-биле, артык кезектер-биле, багажа чепсектер-биле хандырбаан турган. Ол ышкаш шак графигин тургузарынга дузаламчы көргүспээн, чаштырылга агрегадының бедик бүдүрүкчүлүг чоруу дээш демиселдиң планын бербээн турган. Техниктиг дузаламчыны көргүспейн турган болгаш амгы үеге чедир көргүспейн турар. Чижээ, май 7-де клапан пружиназы үрелгениниң ужурунда агрегат 3,5 шак иштинде аная турган, ындыг пружина улуг механик эш Новокрещеныхке турган болза-даа, ол үеде Новокрещеных колхозка дүш-даа чок дыштаныр олурган.

МТС политик-массалыг ажылды трактористер ортузунга багай организастап турар. Ында көргүзүг самбыразы, солуннар болгаш сеткүүлдер чок. Директорнуң политик талазы-биле оралакчызы эш Туванчап трактор бригадаларынга барбайн, оларның ажылын, амыдыралын сонуургавайн турар.

Тес-Хем МТС-тиң удуртукчулары, тускай эртемниглери социалистиг ховуларның ажыл-ишчилерин патриотизминиң ёзузунга кижизидери ышкаш мындыг чугула болгаш улуг херекке боттарының хамаарылгазын үндезини-биле өскертир, мурнакчыларны мактаар, четпестерин сагындырар, тарылганы бедик шынарлыг доозар, тракторист Тыртын-оолдуң чедиишкинин МТС-тиң механизаторларының ажыглалы кылыр ужурлуг.

П. АМБРОСОВ.

Эки ажылдыг кызыл өг

Улуг-Хем районуң Хайракан сумузунда Мичурин аттыг колхозка кызыл өгну бо чылдың март айда тургускан. Кызыл өг бодунуң ажылын эгелээнинден тура тускай планнаан ёзугаар ажылдап келген.

Ынчангаш ол бодунуң мурнунда салган сорулгазын багай эвес күүседип, ылаңгыя чоннуң ортузунга культура-массалыг болгаш политкижизидилгелиг ажылды чедиишкиниг калбартып турар.

Кызыл өг бодунуң шугуму-биле көдээ лекторийни организастап тургускан болгаш ында 7 лекторлар чоннуң ортузунга лекцияларны, беседаларны доктаамалы-биле чорудуп турар.

Кызыл өгде 250 ажыг янзы-бүрү номнар база бар. Оон доктаамал номчукчулары ам 50 кижи ажып турар. Эң идепкейлиг номчукчулар болза, эштер Баазан, Бегзи, Ангыр-оол олар болуп турар.

Кызыл өгнүң эргелекчизи эш Даларыг-оол бодунуң ажылын ак-сеткилдиг күүседип, номчукчуларга эптиг-ээлдек, хүндүлээчел ёзу-биле ажылдап турар. Номчукчуларның хереглээн ному бир эвес кызыл өгде чок болза, ону район төвүнден тып эккеп, оларның негелдезин чөп хандырып келген.

Ынчаарга колхозтуң баштаар чери, ында партия, комсомолдуң эге организациялары ук кызыл өгнүң ажылынга багай дузалажып турарын маңаа демдеглезе чогуур.

Ам кызыл өг часкы тарылга үезинде чорудар культура-массалыг ажылды план ёзугаар чедиишкиниг чорудуп, колхозтуң шөлде ажыл-ишчилериниге культурлуг хандырылганы чөп боттандырып турар.

О. ТАВАА.

Клубтуң культура-массалыг ажылы

Кызылдың көдээ районуң Баян-Кол көдээ Совединиң клубунуң культура-массалыг ажылы сөөлгү үеде экижээн. Ам ында шин, концерт болгаш өске-даа үүлдер үргүлчү болуп турар.

Клубту лозунгулар болгаш плакаттар-биле эки шимеп тургускан. Клубта организастаан көдээ лекторийниң лекторлары янзы-бүрү темаларга лекция, илеткелдерни план ёзугаар үзүктел чокка чорудуп турар.

Клубтуң культура бригадазы культура-массалыг ажылдарны колхозтуң хову бригадаларында ам үзүктел чок көргүзүп, бедик дүжүт дээш демиселче колхозчу тараачыннарны сорук киирип турар.

М. СЫГЫР-ООЛ.

Редакцияга чагаалар

Харыысалга чок эргелекчи

Чаа-Хөл районуң Булуң-Теректе магазин эргелекчизи эш Чындак-оол районда садыг ажылдакчыларының иштинде четпес ажылдыг болгаш харыысалга чок магазин эргелекчилериниң бирээзинге санатынып турар.

Эш Чындак-оол хереглекчилерни культурлуг болгаш ээлдек байдалбиле дүрген хандырарынга шуут кичээнгей салбайн турар.

Эш Чындак-оолдуң эргелекчилеп турар магазининге кире бээрге, ында салган барааннары арыг эвес, көрүштүг, чурум чыскаалдыг кылдыр салбаан, бараан үүлүнүң бүрүзүнде оон өртээн арыг саазыннарда биживээн болуп турар.

Хереглекчилер-биле ажылды эки тургуспаанының ужурунда магазин эки түннелдерни чедип ап шыдавайн турар. Эш Чындак-оолдуң эргелекчилеп турар магазинни бараан саарылгазының ай болгаш квартал планнарын үүгле 59—60 хуу күүседип турар. Ол ышкаш эш Чындак-оол райподан бараанларны дүрген чедип алгаш чоннуң негелдезин хандырарынче сагыш салбайн турар.

Райпо баштаар черден ол магазиниң ажылын экижидер хемчеглерни ап чорудары негетинип турар.

М. ЧИМИТ-ДОРЖУ.

Эмнелгениң ажылын экижидер

Мөңгүн-Тайга районуң төвүнде болгаш Мөген-Бүрен сумузунда — мындыг ийи кезек черде кижи эмнелгелери ажылдап турар. Олар медицина ажылдакчылары-биле бүрүн хандыртынган.

Ындыг болза-даа, оларның ажылында четпестер хөй. Чижээлээрге, район төвүнде эмнелге чери аарыг улусту хүлээп ап, шинчиир шагын таарыштыр тургузуп албааны-биле сумулардан келген аарыг улустар дыка үр үе-шакта манаар ужурга таваржып турар. Эмнелге чериниң аяк, тавак, шопулак дээн ышкаш өске-даа хереклерди чедишпес.

Эмнелге чериниң чамдык ажылдакчыларының талазындан хүлээлгелиг ажылынга харыысалга чок чоруун көргүзүп, эмнелге черинге дүне дежурныйлаар хүлээлгезин каргаш, бажыңнарынга барып удуп чыткылаар таварылгалар эвээш эвес. Ынчангаш дүне оларны хереглээнде бажыңындан келдирип алыр ужурга аарыг улустар таваржып турар.

Мөген-Бүрен сумузунда медицина пунктузунуң эргелекчизи эш Горбачёв эмнелге чери кымдан-даа чөпшээрел чокка ээн каггаш, март айны бүрүнү-биле район төвүнге ажыл чок эрттирген.

Районуң кижи эмнелгелериниң ажылында мындыг четпестер бар турунда, райкүүском болгаш оон кадык камгалал килдизи кандыг-даа хемчег албайн, сагыш амыр олурары шын эвес.

Ынчангаш кижи эмнелгелериниң ажылын экижидер дугайында хамаарышкан организациялардан боттуг хемчеглерни дүрген ап чорудар ужурлуг.

Х. БАЙЫР.

Солун тарадылгазын экижидер

Улуг-Хем районуң «Свобода труда» колхозта солун тарадылгазы дыка четпес чоруп турар. Чоннуң чагыткан солуннары ээлерингe четпейн, почта салбырының ажылдакчызы эш Мамонтованың бажыңында мөөннели бергилээн чыткылаар.

Оон ынай ол почта салбыры чоннуң чагаа харылзаазын база хереккe албайн турар. Почта хааржактарын өй-шаанда ажыдып, ында суп каан чагааларны чорудар хемчеглерни албайн турар.

Почта салбырының ажылын экижидер хемчеглерни алыры негетинип турар.

М. САНДАК.

„ШЫННЫҢ" МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„Часкы тарылга белеткелинде четпестерни чайладыр"

1952 чылдың марттың 6-да үнген «Шын» солунга парлатынган «Часкы тарылга белеткелинде четпестерни чайладыр» деп эгелиг үүлде Барыын-Хемчик районнуң «Большевик» колхозта часкы тарылгага белеткелдиң багай чоруп турганын бижээни шын болганын барымдалааш, четпестерни узуткаарының хемчеглерин алган.

Колхоз үрезин-биле бүрүн хандыртынган, ам часкы тарылганы белеткелдиг, өй-шаанда чорудуп турар деп Барыын-Хемчиктиң ажылчы чоннар депутаттарының Совединиң күүскомунуң харыысалгалыг секретари эш Белеккей «Шын» солуннуң редакциязынга харыылаан.

ПОЛЬША СОЛУННАРНЫҢ АРЫННАРЫНДАН

Тайбың дээш, социализм дээш

Демократтыг Польша чаа амыдыралдың тудуушкунунуң талазыбиле канчаар-даа аажок улуг чедиишкиннерни чедип алган. Оон үлетпүрү шапкын темпи-биле өзүп турар. Көдээде төөгүлүг чаартылгалар болуп турар болгаш культура чечектелип турар. Польша улус тайбының херээн эрес-дидими-биле камгалавышаан, америк-англи империалистериниң чимзениишкиннеринге удур чедиишкиниг демисежип турар.

Демократтыг Польшаның ажылчы чоннары улуг-улуг тиилелгелерни чедип ап турар. Польша улус бодунуң бүгү төөгүзүнүң иштинде ам көстүп турар шак ындыг бүгү-ниитиниң көдүрүүшкүнүн кажан-даа көрбээн болгаш чурттап эртпээн-даа. Өзүүшкүннүң бергелерин дүрген ажып эрттеринге чаа-чаа кайгамчыктыг чедиишкиннерни чедип алыр-ларын саазынга чарлавышаан, олар ынында төлетинмээн вексель болуп артып каап турганнар. Шупту чүве кожайларга, а ажылчы чоннарга чүү-даа чок турган.

Күш-ажылдың муң-муң кижилерниң чаа Конституциянын төлевилелиниң дугайында чугааларын түүневишаан, «Глос прац» деп солуннуң бижээни болза:

«Польша Улус Республиказының Конституциязының төлевилели болза, бистиң амыдыралывыска болган өскерлиишкиннериниң херечизи. Бистиң төрээн чуртувустуң мурнунда турар перспективаларының тодаргай илередиишкини болур».

СОЦИАЛИСТИГ ИНДУСТРИАЛИЗАЦИЯНЫҢ ОРУКТАРЫНДА

Дайын мурнундагы буржуаз-помещикчи Польша болза, Европа чурттарының үлетпүр талазы-биле база бир эң-не хожудангай чыдып калган чурту болуп турган. Оон-биле кады харын-даа үлетпүрүнүң чуртка адырларының хөй кезиин даштыкы капиталистер эжелеп алган турган. Демократтыг эрге-чагырга бодунуң туруп келгениниң баштайгы чылдарындан эгелээш, чурттуң социалистиг индустриализациязынче шиитпирлиг угланы берген.

Улус ажыл-агыйының алды чыл планының чылдарының дургузунда чуртка 1.287 үлетпүр бүдүрүлгелерни тудуп ажыглалга киирген турар. Польша чыдып калган аграрлыг чурттан үлетпүр талазы-биле мурнакчы чурт кылдыр бүзүрелдии-биле хуулуп турар.

«Глос прац» солуннуң бижип турары болза, ажылчы чон массаларның күжениишкиннери-биле, ажылчын аңгының болгаш оон авангардызы Польшаның катышкан ажылчын партиянын удуртулгазы-биле чорааш, улусчу Польша амгы үениң техниканың чурту кылдыр улам дүргени-биле чаартынып турар. Улусчу Польшаның туруп келгениниң бүгү чеди чылдарының дургузунда үлетпүр продукциязы соксаал чокка өзүп турар. Совет Эвилелиниң акы-дунмалышкы дузаламчызының ачызы-биле бис чаа күчүлүг комбинаттарны, фабрикаларны, электростанцияларны, суднолар верфилериниң тудуун кылып турар бис. Эрги Польшага турбаан-даа, туруп-даа шыдавас турган бүдүрүлгениң эң чугула чаа-чаа адырлары бисте тургустунган.

Чурттуң индустриалдыг хөгжүлдезин характерлевишаан, «Трибуна люду» солуннуң медеглеп бижип турары болза, Польша дайын мурнундагы чылдарда чыдып калган турганындан бурунгаар канчаардаа аажок улуг шураашкынны кылган. Бо шураашкын чүгле үлетпүр продукциязының сан талазы-биле өзүүшкүнүн херечилеп турар эвес, ол, мооң-биле кады үлетпүрүнүң чаа-чаа адырларын тургузуп турарын база херечилеп турар. Бодувустуң чүк автомобильдеривисти, чиик машиналарывысты шаанда бүдүрүп үндүрүп турган бис бе? Бодувустуң корабльдеривисти тудуп тургузуп турган бе? Чаа бүдүрүлгелерге хереглээринге ада-чурттуң күчүлүг дериглелерин кажан-бир шагла бүдүрүп үндүрүп турган бис бе? Чок, оларны шаандагы фашисчи Польшага бүдүрүп үндүрбээн-даа болгаш бүдүрүп үндүрүп шыдавас-даа турган. Польшаның социалистиг индустриализациязының планы болур алды чыл планының онаалгаларын чедиишкиниг боттандырбышаан, бо бүгү машиналарны болгаш дериглелерни чүгле ам улусчу Польшага бүдүрүп үндүрүп болур болгаш бүдүрүп үндүрүп-даа турар бис.

Көдээ ажыл-агыйны бүгү хемчеглер-биле көдүрериниг, кулактың кулданыышкынындан хөлечиктериниң, ядыы тараачыннарның болгаш ортумак тараачыннарның хосталырынга улусчу Польша бүгү эргежок чугула чүүлдерни тургузуп турар.

«Трибуна люду» солуннуң айтып турары болза, чурттуң хосталганының түннелинде, помещиктерниң аңгызын узуткаан аграр реформаның ачызында, күрүениң көдээ ажылагыйга канчаар-даа аажок улуг дузаламчызының ачызында бистиң чуртувус чер ажылының талазыбиле тодаргай чедиишкиннерни кылган. Көдээ ажыл-агыйның продуктулуг болур чоруу үлетпүр хөгжүлдезинге ам-даа ыракта-ла четпейн турза-даа, ол дайын мурнунда турганынга бодаарга бедик. Гектар өрүзүнден алыр тарааларның чылдазы өскен.

Бо түннелдер ажылчы чон тараачыннарның дугайында улустуң чазаанын сагыш салыышкынының ачызында чедип алдынган. Бир эвес дайын мурнунда помещиктер беш чүс тракторларлыг турган болза, ам көдээде үжен мүн тракторлар ажылдап турар. Көдээ ажыл-агыйны болбаазыраткан чемижидилгелер-биле хандырар чорук хемчээл чок өскен. Үжен ажыг мүн суурларны электрижиткен.

КУЛЬТУРА ӨЗҮП ТУРАР, ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯНЫҢ АЖЫЛЧЫННАР-БИЛЕ ХАРЫЛЗААЗЫ БЫЖЫГЫП ТУРАР

Экономиканың өзүүшкүнү-биле чергелештир улустуң культуралыг деңнели дүрген бедип турар.

Демократтыг Польша культура талазы-биле база бир мүрнакчы чурт кылдыр бүзүрелдии-биле хуулуп бар чыдар. Уругларны бүгү ниитиниң ыяавыла өөредилгезинде бүрүн хаара туткан. Капитализмниң аар уржуу—бижикти билбес чорук эрткен чылдың төнчүзүнде кезээле узуткатынган: ону массалыг болуушкун кылдыр узуткаан. Күш-ажылчы улустуң уруглары ам дээди өөредилге черлеринде өөренип турарларның хөй нуруузу апарган. Дээди школаларда студентилерниң саны дайын мурнундаагызы-биле дөмейлээрге, 2,5 катап көвүдээн. Номнарны хөй миллион тиражтарга үндүрүп турар. «Жолнеж вольности» деп солуннуң бижип турары болза, «Бистиң улусчу эрге-чагырга чырыдыышкын талазы-биле революстуг эргилдени боттандырган. Бижик билбес чорукту массалыы биле узуткаан. Көдээде чеди чыл школалары улам көвүдээн. 1945—1950 чылдарда школаның өөредилге номнарын 1918—1939 чылдар-биле дөмейлээрге, сөөлгү чылдарда беш катап ажыгны парлап үндүрген. Дээди өөредилге черлериниң саны барык-ла үш катап көвүдээн. Дайын мурнунда шупту 49 мүн студентилер санатынып турган болза, ам 125 мүн студентилер бар».

Депшилгелиг интеллигенция улус-биле сырый ханы харылзаалыг. Ол социализм дээш демиселге улам идепкейлии-биле киржип, бодупуң чогаадыкчы күштерин күш-ажылчы улуска бараан болурунга берип турар.

«Глос прац» солуннуң бижип турары болза, каннын шынарын экижидер дугайында «Гливинтада металлургияның кол институдунга чоокта чаа Силезияның металлургжуларының эртем ажылдакчыларыбиле чөвүлел хуралы болган. Эртем ажылдакчылары металлургия бүдүрүлгелеринде чүвени үрей кылыр норуктарының тыптын келир чылдагаанларын илереткен болгаш оларбиле демиселдиң хемчеглерин айытканнар».

Сураглыг польша төөгүчүлер, профессорлар Мантейфель биле Корманова төөгүчүлерниң методологтуг конференциязының ажылының дугайында түннелдиг чүүлдерин «Трибуна люду» деп солунга бижээннер. «Польша төөгүчүлер марксисчи-ленинчи методология дээш чүгле шиитпирлиг саналын берген эвес, харын олар чамдык чугааларынга бодунуң эртемниг ажыл-чорудулгазынга-даа, оларның удуртуп турары төөгүжү аныяк кадрларның коллективиниң ажылынга-даа ону чогаадыкчы ёзу-биле ажыглаарын база көргүскен» деп авторлар бижип турар.

(Уланчызы 4-кү арында).

Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын сагыыр

Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставы — колхозчу амыдыралдың кол хоойлузу. Ону сагыыры болза, артельдиң организас, ажыл-агыйын улам ынай быжыдарының, колхозчу тараачыннарның экономиказын бедидериниң болгаш материалдыг чаагайжыдылгазын экижидериниң кол үүлү болур.

Ындыг турбуже, көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын каржызы-биле үрээр чоруктарның фактылары Таңды районда амга чедир туруп турар. Чижээ, колхозчу өнчүнү самчыгдап төтчеглээр, биче малды улуг малга орнаар, учётту будулдурар, колхозчу демократияны үрээр болгаш өске-даа үүлдер уламчылап турар.

Эрткен чылын МТС биле райпо «Кызыл партизан» колхозтуң сигениниң шөлүн боттарының туразы-биле кезип алган. Межегейде эге школаның интернады (школа директору эш Маадыр-оол) ол-ла колхозтуң тарылга ээлчештирилгезиниң шөлдериндеи сиген кезип ап турган. Бай-Хаакта чеди чыл школазы (директору эш Биче-оол) Ленин аттыг колхозтуң 3 га көк сулазын кескеш, сөөртүп алган болгай.

Калинин аттыг (даргазы эш Загайченко) болгаш «Революцияның чалбыыжы» (даргазы эш Филимонов) колхозтарда малдың чаш төлүн орулга кылдыр киир даңзылаарын болгаш актылаарын, төрүтүнгениниң соонда элээн үр үе эрткенде чорудуп турар. Ол чорук малды төтчеглээринге болгаш когаралды чажырарынга таарымчалыг байдалды тургузуп турар. «Чаа орук», «Сталинчы орук» болгаш өске-даа колхозтарда колхозчуларның хууда малдарын ниитиниң малдары-биле кады ажаап турар.

Колхозтарның баштаар черлери сан-хөөнүң быжыг сагылга-чуруму дээш демисешпейн турар. Чижээ, бо чылдың январь 1-де «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң алыр өре-ширези 44.972 рубль, «Кызыл партизан» колхозтуң 55.577 рубль болган. Чамдык удуртур ажылдакчылар албан дужаалын ажыглап алгаш, колхозчу хөреңгини бодунга шиңгээдир чоруктуң чижээн Будённый аттыг колхозтуң даргазы эш Загвоздкин көргүзүп турар. 1952 чылдың январь 1-де колхозка ол 3.567 рубльди төлээр ужурлуг тургаш, амга чедир четче төлевээн.

Колхозтарның баштаар черлери демократтыг принципти үреп, бүгү ажыл-агый айтырыгларын колхозчуларның киржилгези чокка боттарыла шиитпирлеп турарлар. Ынчаарга, Загвоздкин, Филимонов ышкаш чамдык колхоз даргалары айтырыгларны шиитпирлээрде баштаар черниң кежигүннерин безин киириштирбейн турарлар.

Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын үрээр ындыг чоруктарны кажан-даа ындыг чорук турбас кылдыр шиитпирлии-биле узуткаары эргежок чугула.

С. ТУШКОВ.

Малдың чаш төлүн чидириг чок камгалап алыр

Ам үеде көдээ ажыл-агыйның мал ажылдакчыларының мурнунда канчаар-даа аажок улуг харысалгалыг сорулга туруп турар. Ол болза, төрүп турар бүгү малдарның чаш төлдерин чидириг чок менди камгалап алыры болур. Бо талазы-биле Бии-Хем районнуң колхозчу малчыннары эвээш эвес чедиишкиннерни чедип алганнар.

Районда «Красный пахарь» колхоз (даргазы эш Астафьев) чыл эгезинден бээр төрүтүнген 148 хураганнарны болгаш 53 бызааларны чаңгыс-даа чидириг чок камгалап алган. Ленин аттыг колхозтуң (даргазы эш Береговой) малчыннары чыл эгезинден бээр төрүтүнген 20 бызааларны, 35 хаван оолдарын, 120 хураганнарны, 32 анайларны чаңгыс-даа чидириг чок камгалап алган.

Ооң-биле чергелештир малдың чаш төлүн чидириг чок камгалап алыр ажылды чугулага көрбейн турарының хараазы-биле улуг чидириглерге таваржып турар колхозтар районда база бар. «Искра» колхоз малдың чемин четчир санныы-биле белеткеп албааны-биле болгаш база малдың чаш төлүн чидириг чок камгалап алырының талазы-биле кичээнгейни четпес салып турарының түннелинде ол колхозта төрүтүнген 162 хураганнарның 45-жи болгаш 12 бызааларның 2-зи өлген үүл бар. Ол ышкаш Кочетов аттыг колхозта 27 бызаадан 8 бызаа өлген.

Ол үүнү көргүзүп турары ол дээр болза, үстүнде колхозтарның даргалары Никитин, Полев олар малдың чаш төлүн менди камгалап алырынче кичээнгей салбаан болгаш мал ажылының тускай эртемниглери-биле харылзаа чок, багай ажылдап турганын херечилеп турар. Эң ылангыя «Искра» колхозтуң даргазы Никитин зооветажылдакчыларны колхозтан ойладып турган үүлдер бар болгай.

Ынчангаш малдың чаш төлүн чидириг чок камгалап алыр болгаш доруктуруп өстүреринче кичээнгейни күштелдирери улуу-биле негетинип турар.

Б. КАРА-ООЛ.

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының май 14-те медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң деткимчези-биле дайзынның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып, дайзының атакаларын чедиишкинниг ойтур шаап турар.

Төп фронтуга Чхолвонь районга дайзын элээн каш атакаларны чоруткан. Күчүлүг удурланыышкынга дайзын таваржып, взвод хире дириг күжүн чидирип ойталаап.

Фронтунуң өске участогунга Санчинри районга дайзын кадыглошкун атакаларны чоруткан, ынчалза-даа дириг күжүнге чидириглерлиг болуп ойтур шаптырган.

Май 14-те Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш адыгжы-аңчылар тайбың чурттакчыларлыг пунктуларже халдаашкыннарга киржип турган дайзынның ийи самолётун андара аткан болгаш 2 самолётту үрей аткан.

(СЭТА).

Кыдатта англи төлээлериниң кежигүннериниң медеглели

ПЕКИН. Кыдатта турар англи ажылчыннар төлээлериниң кежигүннериниң медеглелин Синьхуа агентилели дамчыткан. Төлээлериниң баштыңы Франк Хейвардтың медеглээни болза: «Пекинге мен үрдаа болбаан мен, ынчалза-даа чаа Кыдаттың улузу бодунуң келир үезинге долу бүзүрелдиг болгаш идегелдиг деп чүвеге долузу-биле бүзүредим. Аныяк салгакчыларның дугайында чазак улуг кичээнгейни салып турар. Кыдаттың аныяктары болгаш бичии уруглары канчаардаа аажок аас-кежиктиг-дир».

Англи төлээлериниң кежигүнү Уильям Стивенстиң медеглээни болза: «Мен тудугжу ажылчын кижи мен. Аэродромдан хоорайже чоруп оргаш, орук дургаар чаа бажыңнарның хөйүн кайгаан мен».

«Бараан садыглажыышкының моондактаар» чоруктуң Англияның демир орук ажылчыннарынга кайы хире саңлдарны чедиргенин чугаалавышаан, Лондоннуң демир орук ажылчыны Джеймс Саикстың чугаалааны болза: «Бараан садыглажыышкының моондактаар» чорук демир оруктуң чүк сөөртүрүн кызырган болгаш ажыл чоктарның санын көвүдеткен».

(СЭТА).

Алжирниң, Тунистиң болгаш Марокконуң ажылчы чоннары-биле Парижтиң чонунуң эп-сеткил катыжыышкының илереткен митинги

ПАРИЖ. Май 13-те Парижтиң «Мютюалите» деп залынга хосталга болгаш хамаарышпас чорук дээш маадырлыг демиселди чорудуп турар тунис, алжир болгаш марокко улустар-биле Парижтиң ажылчы чоннарының эп-сеткил катыжып турарын илередири-биле Францияның коммунистиг партиязының организастааны митинги болуп эрткен. Дыка хөй муң кижи кирер ол «Мютюалите» деп залды кижилер шыгырт долдур олурупкан. Ол митингиге Парижтиң болгаш хоорайның чоок кавызының чурттакчылары, Францияның колонияларның ажылчы чоннарының төлээлекчилери олурушканнар.

Француз коммунистиг партияның политбюрозунуң кежигүннери Жак Дюклону, Андре Мартини, Раймон Гюйону, компартияның ТК-ның кежигүнү Люсьен Молинону, Францияның республиканчы аныяктарының эвилелиниң секретары Ги Дюколонени, депшилгелиг француз чугаалчы, Сталинчы шаңналдың лауреады Андре Стильди, демократтыг организацияларның удургукчуларын, а ол ышкаш Алжирниң, Тунистиң, Марокконуң, Мадагаскарның, «Кара Африканың» болгаш Францияның өске-даа колонияларының Парижте чурттап турар студентилериниң төлээлекчилерин президиумге сонгаан.

Империализмниң болгаш капитализмниң дарлалыңдан улустарның хосталырының херээнге Октябрьның социалистиг Улуг революциязының төөгүлүг ужур-дузазының дугайын Раймон Гюйо эге сөзүнге оңзалап демдеглээн.

Ооң дараазында Тунистиң, Алжирниң, Марокконуң болгаш Францияның өске-даа колонияларының улустарының национал-хосталгалыг демиселиниң дугайында илеткелди француз коммунистиг партияның Төп Комитединиң кежигүнү Андре Марти кылган. Ол улустарның хосталга болгаш хамаарышпас чорук дээш чорудуп турар маадырлыг демисели болза, француз ажылчы чоннарының хлеб, хосталга болгаш тайбың дээш демисели-биле дүгжүп турар деп ол демдеглеп чугаалаан. Өске улусту мөлчүп турар улус кажан-даа хостуг болуп шыдавас дээрзиниң дугайында Карл Маркстың өөреднин билбишаан, Францияның ажылчын ангызы болза, колонийжи дайынарны болгаш күчүлээшкиниң соксадырын, Инди-Кыдатган, Тунистен болгаш өске-даа колониялардан шериглерни үндүрерин болгаш ол чурттарга национал хамаарышпас чорукту бээрин шиитпирлии-биле негеп турар. Пинейниң чазаанын гунис, марокко болгаш алжир патриоттарга удур чорудуп турар олурукчу политиказын илеткелчи сойгалап илереткен.

Андре Мартиниң чугаазын диниттиг адыш часкаашкыннары болгаш «Тунис-тунистерге!», «Вьетнамга тайбыңны!» деп үннер дыка хөй удаа үзе кирип турган.

Андре Мартиниң илеткелиниң соонда резолюцияны чаңгыс үн-биле хүлээп алган. Ында чугаалап турары: «Колоний улустарга дузалажы-чыны күштелдирип, шериг материалдарын кылып үндүрериңе болгаш оларны сөөртүрүнге удур тодаргай хемчеглерни алырынче ажылчын аңгыны, бүгү-ле француз демократтарны болгаш патриоттарны митингиниң киржикчилери кыйгырып тур». Тунистиң, Алжирниң, Марокконуң кара-бажыңнарда болгаш албадап ажыл кылдырттыр лагерьлерде хоругдаттырып турар патриоттарны озалдадыышкын чокка хостаарын резолюция база негеп турар.

Парижтиң ажылчы чоннарының митингизи болза, Алжирниң, Тунистиң, Марокконуң улустарының национал-хосталгалыг демисели-биле француз улустуң эп-сеткил катыжып турарының тодаргай илередикчизи болуп эрткен.

(СЭТА).

Англи-америк чөрүлдээ

ЛОНДОН. Каучук айтырыгларының талазы-биле бүгү делегей бөлүүнүң май 9-та доозулган чажыт конференциязынга АҚШ-биле Англияның аразында шыңгыы чөрүлдээлер илерээн дээрзиниң дугайында Рейтер агентилелдиң Оттавада корреспондентизиниң медеглелинде тодаратынып турар. Каучукту садар өртектерин быжыктырары болгаш рыноктар-биле ону хандырары дээн ышкаш ындыг чугула айтырыгларны конференцияга шиитпирлеп чадап каан болуп турар.

«Дугуржуушкуннуң чедип алдынмаанының дугайында барымдаа болза, анаа каучукту кылып үндүрүп турар кижилер болгаш каучукту делегейде эң-не хөйү-биле садып ап турар Катышкан Штаттар үүлдүрү бодалгаларлыг болганының уржуу болур» деп корреспондент бижип турар.

Эрткен чылдың өртээ-биле деннээр болза, каучукту делегейде хереглеп турарының кызырлыышкынының түннелинде ооң өртээ барык чартык катап кудулаан.

Политиктиг болгаш экономикалыг-даа уржуктарны чедирер хоралыг кризистиң демдектери илдец апарган деп «Дейли телеграф энд морнинг пост» бижип турар.

«Вашингтонга шыңгыы саналдарны киирериңче» солун кыйгырып турар.

Консерватор лорд Манкрофтуң чугаалап турарын ёзугаар алырга, англи чазак болза, «анаа каучуктун хостуг рынокка садар өртээн американнарның өжегээр кудуладып турарынга шаптыктаар дээш болдунар-ла үүлдерни кылыр ужурлуг» деп турар.

(СЭТА).

АҚШ. Американың Катышкан штаттарының империалистиг бөлүктериниң чорудуп турары дайын белеткели ажылчы чоннарның амыдырал байдалын бергедедип турар. Чурттуң иштинде чурттаар чер талазы-биле кризис улам-на чидигленип турар апарган. Кара өжегээр эвээжедип каапкан түннел ёзугаар алырга безин, 13 миллиондан эвээш эвес америк өг-бүлелер чурттаар чери чок болуп турар. Оон аңгыда миллион-миллион ядыылар эңдерлир чыгай берген эрги бажыңнарда болгаш анаа-ла бир чаглактарда чурттап турар. Георгия штаттың найсылалы — Атлантаның дыка хөй чуртталга бажыңнары шуут эңдерлип дүжер дей берген тургулаар. Америк журналдың бижип турары болза, хоорайның кижи чурттаар 95 муң бажыңнарының 52 муңу чурттаар аргажок, азы «бичии-ле частаарга чаглактаныр аргажок» болуп турар.

Чурукта: Атланта хоорайның Университединиң мырыңай чоогунда турар чөгенчиг чаглактар.

Бо чурукту «Атланта джорнэл Конститьюшн» деп америк солундан алган.

СЭТА-ның пресслишези.

Тунисте байдал

ПАРИЖ. Тунисте байдал дүшкүүрлүг хевээр болуп турар деп «Се суар» солун дыңнадып турар. Кадыг-шыңгыы хыналданы тургуусса-даа, демир оруктарда, көвүрүглерде частыышкыннарның дугайында, телеграф болгаш телефон харылзааларының үрелгениниң дугайында дыңнадыгларны солуннар хүннүң-не парлап турар. Тунис хоорайның мырыңай төп ортузунда турар почта болгаш телеграф бажыңынга май 13-те частыышкын болган.

Кежээкиниң 8 шак 30 минутадан сонгаар эртеңгиниң 5 шакка чедир кудумчуларга чоруурун француз эрге-чагыргалар Тунис хоорайның чурттакчыларынга хоругдаан. Ол районда транспорттуң бүгү хевирлериниң дүнекки шимчээшкинин хоругдаан.

Эссенге туттурган тайбың дээш демиселчилерниң чагаазы

БЕРЛИН. Эссенге полициниң ханныг халдаашкынының үезинде туттурган 200 хире аныяк демиселчилер Барыын Германияның аныяктарының тайбың күзээн слёдук чыылдырарының бир эгелекчизиге чагаа чоруткан деп «Нейс дейчланда» солуннуң медеглелинде айтып турар. Чагаада бижип турары:

«Американнарның хөлезиленикчи армиязынга кирерин күзевейн турар дээш Эссенге бисти боолап тургаш. Бүгү-ле организациялардан келген аныяк кижилер бистер, аныяк ажылчыннар, студентилер, өөреникчилер бистер, мында полицияның кара-бажынында олур бис. Бистиң дыка хөйүвүстү араатанзыг ёзу-биле эттеп, хилинчектээн. Бистиң ийи эштеривис хол боозу-биле атканындан аар балыгланган деп биске медеглээн. Бистиң ниити херээвистиң тиилээринге долузу-биле бүзүревишаан, Германияга тайбың дээш улам-на шиитпирлиг, маадырлыг болгаш туруштуг демисежиривисти хүлээнип тур бис».

(СЭТА)

Барыын Германияның полициязының араатанзыг чоруунга удур

БЕРЛИН. Дюссельдорфтан АДН агентилелдиң медеглеп турары болза, Германияның коммунистиг партиязының Сонгу Рейн-Вестфалия черниң ландтагта фракциязы аныяктарның Эссенге болган чыскаалынче полицияның чепсектиг халдаашкынының буруулугларын истеп хынаары-биле болгаш ол өлүрүкчү чорукту ханызы-биле хынаарының парламентиниң истелге комиссиязын тургузарын негээн. Парламентиниң истелге комиссиязы ол ышкаш тайбың камгалаарының митингилерин ужур-дүрүм чокка хоруп турарының дугайында айтырыгны база көөр ужурлуг.

(СЭТА).

ПОЛЬША СОЛУННАРНЫН АРЫННАРЫНДАН

Тайбың дээш, Социализм дээш

(Төнчүзү. Эгези 3-кү арында).

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИ-БИЛЕ НАЙЫРАЛ ПОЛЬША УЛУСТУҢ ЧЕДИИШКИННЕРИНИҢ ҮНДЕЗИНИ

Польша Республиканың президентизи Болеслав Беруттуң—ССРЭ-биле найырал, ССРЭ-ниң үлегери-биле, ССРЭ-ниң дузаламчызы-биле деп бо сөстери Польшада миллион-миллион кижилерниң лозунгузу апарган. Совет Эвилели-биле найыралга болгаш калбак экономнуг кады ажылдажылга даянып алгаш польша улус чаа социалистиг ниитилелдиң үндезиннерин чедиишкиннии-биле тургузуп турар.

Польша биле Совет Эвилелиниң аразында экономнуг харылзаалардың ужур-утказын характерлевишаан, «Трибуна люду» солуннуң бижип турары болза, ол харылзаалар пролетаржы интернационализмге улуг болгаш бичии улустарның ботботтарынга дузалажылгазынга хамаарышпас чоруу болгаш сонуургалдарын хүндүткеп көөрүнге үндезилетинген. Совет Эвилели чурттуң тудуп тургузуп турар болгаш ажылдап турар улуг-улуг бүдүрүлгелеринге хереглээр капитал дерилгени Польшага берип турарын айытпышаан солуннуң бижип турары болза:

«Ол берип турар үүлдерниң иштинде маадырлыг совет ажылчын аңгының, алдаржаан инженерлерниң болгаш эртемденнерниң күш-ажылы-биле тургустунган болгаш техника талазы-биле эң бедик деңнелде туруп турар эң-не амгы үениң дерилгезин польша үлетпүр ол берип турар үүлдерниң хемчээлин ёзугаар ап турар. Бистиң чуртувус Совет Эвилелинден ылангыя «Новая Гутага» дерилгени ап турар.

«Жица Варшаванын» бижип турары болза, Совет Эвилелиниң капиталдыг берип турар үүлдериниң күчүзү бистиң үлетпүрүвүстүң эң чугула адырларын, хамыктың муркунда металлургияны, машина тудуушкунун, мотор тудуушкунун, химия болгаш даг үлетпүрүн шыва ап турар. Хөй-хөй үлетпүр бүдүрүлгелерге хереглээр дерилгени ап турары-биле кады механизацияның көдүрлүүшкүнүнге эргежок чугула эң-не янзы-бүрү машиналарны болгаш дерилгени Польша Совет Эвилелинден база ап турар.

ССРЭ-ниң күштери болгаш хөреңгилери-биле Варшавага бедик тудугну — Культура, эртем ордузунуң тудуунуң дугайында Совет Эвилелиниң чазаа биле Польша Республиканың чазааның аразында дугуржулганы Польшаның бүгү хөй-ниитизи улуг өөрүшкү-биле уткуп алган.

«Трибуна люду» солуннуң арыннарынга демир орукчулар Стефан Рава, Ян Круликовскийниң медеглеп бижип турары болза: «Совет кижилер Польшаның хосталганының баштайгы хүннеринден эгелээш-ле биске дузаламчыны көргүзүп турар Олар бисче дыка хөй тараа чорудуп бергеннер, чурттуң катап тургузуушкунунга дузаламчыны көргүзүп турар, Новая Гутаны болгаш өске-даа үлетпүр бүдүрүлгелерни тудуп кылырынга дузалап турар. Олар ам Варшавага культура, эртемниң канчаар-даа аажок улуг ордузун биске тудуп бээрлер. Совет кижилер шак мындыг. Ол — ёзулуг, эки сеткилдиг өңнүктер.

«Жолнеж вольности» деп солуннуң бижип турары болза, Культура оолгаш эртем ордузу болза, польша эртем ордузу болза, польша улусту Совет Эвилелиниң улустары-биле катыштырып турар мөңге найыралдың база бир демдээ болур. Ол найырал польша болгаш совет дайынчыларның Ленинодан Берлинге чедир орукка кады төккен ханнары-биле быжыглатынган. Ол найырал тайбыңны быжыглаар дээш ниити демиселдиң чорудулгазынга быжыкан болгаш социалистиг тудуушкуннуң фронтузунда бистиң тиилелгелеривистиң эгээртинмес үнер дөстери апарган. Совет Эвилелиниң найыралынга болгаш бүгү талалыг дузаламчызынга даянып алгаш, бисте эртем хөгжүп, культура чечектелип турар. Совет Эвилелиниң ачызы-биле Польшаның культура фронтузунуң ажылдакчылары болгаш эртемниң кижилери боттарының чогаадыкчы күш-ажылынга кайгамчык чаагай ордуну алырлар.

«Трибуна люду» солуннуң бижип турары болза, Совет Эвилелиниң акы-дунма дузаламчызы бистиң тиилелге бүрүзүнге дузалап турар, ол чок болза, чедиишкиннер чок болур ийик. Ол дузаламчыны бистиң чуртувус хостуг амыдыралдың баштайгы хүннеринден эгелээш ап турар. Кандыг-даа берге үеде, ындыг бергелер ам-даа хөй болгаш биче эвес турган-даа болза, темпилерниң талазы-биле бистиң көстүп көрбээн буруңгаар базымывыстың оруунга Совет Эвилелиниң болгаш эш Сталинның шуут найыралдыг дузаламчызын кажан-даа шуптузун сактып турар бис.

СПОРТ

«Тыванын аныяктары — Молодежь Тувы» солуннуң шаңналы дээш эстафета

Эрткен дыштанылга хүнүнде «Тыванын аныяктары — Молодежь Тувы» солуннуң шаңналы дээш чыл санында эрттер эстафеда болган. Аңаа спорттуң эки-турачы ниитилелдери — «Искраның» болгаш «Динамонуң» командалары киришкен.

«Искраның» командазының киржикчилери чадаг болгаш чадаг тергелер-биле эрттер дистанцияларга кымга-даа мурнатпайн, тергиин дүрген темпилиг чорааш бир дугаарында доктаар черге келгеш, бирги черни чаалап алганнар.

Ынчангаш «Искра» командага «Тыванын аныяктары — Молодежь Тувы» солуннуң кубогун берген болгаш ооң киржикчилеринге үнелиг белектерни тывыскылаан.

Май 18-те Кызылдың «Совет Тыванын 5 чыл ою» стадионга бут-бөмбүүнүң талазы-биле маргылдаалар болган.

Футбол маргылдаазы

Баштай «Динамо 1» команда-биле типография командазының аразынга маргылдаа эгелээн. Кызымаккай белеткелдиң түннелинде «Динамо 1» команданың ойнакчылары боттарының өзүп турар мергежилдиин көргүскеш, 13 сан-биле типография команданы удуп алганнар. А типография командазы чаңгыс-даа бөмбүктү эжикче киирип чадашкан.

Хүннүң ийиги чартыында — «Динамо 2» команда-биле «Искра» командалар ойнап эгелээн. Маргылдаанның түннели — искрачыларның тиилелгези-биле доозулган. Олар 4 санныг, а динамочулар — 2 санныг болган.

Харыысалгалыг редактор
О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЬФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң орааскызының, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл киллистериниң—3—88; харыысалыггал секретарьның,—4—98: пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чаагаа киллистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтериянның—3—65.

Б01233. Облкүүскомнуң типографиязы